

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Skauting pro všechny – inkluzivní prostředí ve
skautském oddíle**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program: **SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA**

Autor: Klára Matyšová

Školitel: Mgr. Ing. Renata Švestková, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem *Skauting pro všechny – inkluzivní prostředí ve skautském oddíle* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 16. 8. 2019

.....

podpis

Poděkování

Tímto bych chtěla v první řadě poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Ing. Renatě Švestkové, Ph.D. za odborné vedení mé práce, za užitečné rady, vstřícnost a hlavně za podporu při komplikacích, které se v mé práci objevily.

Dále bych chtěla poděkovat všem informantům, kteří se rozhodli se mnou spolupracovat při výzkumném šetření, za jejich čas a především otevřenost, kterou projevili při poskytování rozhovorů. Díky nim se tak mohla uskutečnit praktická část této práce.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině, přátelům a svému příteli za neustálou podporu a trpělivost nejen během psaní této práce, ale během celé doby mého studia.

Skauting pro všechny – inkluzivní prostředí ve skautském oddíle

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá odborem Skauting pro všechny a také prostředím ve skautských oddílech. Ve své práci si kladu za cíle zmapovat, jakým způsobem jsou děti se specifickými potřebami začleňovány do skautských oddílů a jak jsou zde zapojovány. Dalším cílem mé práce bylo zjistit, jakým způsobem je naplňován programový dokument „Skauting pro všechny“ z roku 2011.

Pro naplnění cílů této práce v praktické části byla použita strategie kvalitativního výzkumu, metoda polostrukturovaného rozhovoru a metoda dotazování. Rozhovory jsem uskutečnila s dvanácti činovníky skauta a se třemi členy odboru Skauting pro všechny. Následně jsem pro vyhodnocení rozhovorů použila techniku otevřeného kódování.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části se zabývám skautingem jako celkovým tématem a také jeho historií. Dále se v této části věnuji tématice inkluze, a to školní i mimoškolní. Poslední kapitola v teoretické části mé bakalářské práce pojednává o samotném odboru Skauting pro všechny. V praktické části jsou prezentovány dva okruhy výsledků výzkumného šetření. První okruh se zaměřuje na výpovědi dvanácti činovníků skauta, které jsou zpracovány pomocí otevřeného kódování. Druhý okruh je zaměřený na výpovědi tří členů odboru Skauting pro všechny, které jsou vyobrazeny pomocí schémat. V poslední části své práce vyhodnocuji naplnění cílů práce a poskytuji odpovědi na výzkumné otázky.

Tato bakalářská práce by mohla být přínosem pro skautské vedoucí, kteří se v oddílech potýkají s dětmi se specifickými potřebami a nemají povědomí, na koho by se mohli obrátit. Dále by práce mohla posloužit ke všeobecné informovanosti o celkové inkluzi ve skautu pro veřejnost i pro rodiče dětí se specifickými potřebami.

Klíčová slova

skautský oddíl, inkluzivní prostředí, Skauting pro všechny

Scouting for Everyone – Inclusive Environment in the Scout Unit

Abstract

This bachelor thesis is focused on the union „Scouting for everyone“ and the overall environment in scout units. It is structured around three main goals. First, to explore in which ways the children with disabilities are incorporated into scout units. Second, to investigate how these children participate and the last main goal is to find out how the union „Scouting for everyone“ accomplishes their program document from the year 2011.

A qualitative research approach, a semi-guided interviewing method and inquiring techniques were selected in order to complete the practical part of the thesis. The interviews were conducted with twelve members of the Scout organization as well as three members of the union „Scouting for everyone“. The open coding technique was then used to process all the interviews.

The thesis consists of a theoretical and a practical part. In the theoretical part, the Scout movement in general and its history are introduced, then the topic of inclusion in schools and extracurricular inclusion are expanded upon. The last chapter in the theoretical part contains information about the union „Scouting for everyone“. The practical part consists of two sets of results from the research conducted. The first set of results focuses on the interviews with twelve members of the Scout movement. The open coding technique was used to process their answers. The second set consists of answers of the three members of the union „Scouting for everyone“. These are processed by diagrams. The last chapter is focused on evaluation - how the research goals have been accomplished. Lastly, the answers to research questions are mentioned in the last chapter.

This bachelor thesis could be a contribution to scout leaders, who have children with disabilities in their scout troops and have no idea where to get helpful advice. The thesis also could prove helpful to extend general awareness about the inclusion in the Scout organisation to public and also to parents of kids with disabilities.

Key words

scout unit, inclusive environment, Scouting for everyone

Obsah:

Úvod	8
1 Skauting	9
1.1 Historie skautingu ve světě.....	9
1.1.1 Ernest Thompson Seton.....	10
1.1.2 Robert Baden-Powell.....	10
1.2 Začátky skautingu v českých zemích.....	11
1.3 Český skauting – Junák český skaut, z.s.	12
1.4 Současný skauting v ČR.....	13
2 Inkluze	15
2.1 Školní inkluze.....	15
2.2 Mimoškolní inkluze	16
3 Skauting pro všechny.....	19
3.1 Poslání a cílová skupina	19
3.2 Inkluze ve skautingu v zahraničí.....	21
4 Cíle práce a výzkumné otázky	22
4.1 Cíle bakalářské práce	22
4.2 Výzkumné otázky.....	22
5 Metodika výzkumu	23
5.1 Metody využití pro sběr dat.....	23
5.2 Harmonogram a způsob realizace výzkumné části	24
5.3 Výzkumný soubor	24
5.4 Etika ve výzkumu.....	25
5.5 Způsob vyhodnocování dat	25
6 Výsledky výzkumu	26

6.1	Základní informace o informantech	26
6.2	Povědomost o Skautingu pro všechny	28
6.3	Výsledné trsy – činovníci skauta.....	28
6.4	O odboru Skauting pro Všechny očima jeho členů.....	38
7	Diskuze	45
	Závěr.....	47
	Seznam příloh.....	53
	Seznam zkratk.....	57

Úvod

Pro vypracování bakalářské práce jsem si zvolila téma Skauting pro všechny – inkluzivní prostředí ve skautském oddíle. Toto téma jsem si zvolila z toho důvodu, že sama jezdím několik let jako vedoucí na dětský tábor. Se skautingem jako takovým či se skautskou nestátní neziskovou organizací jsem nicméně až dotud žádné zkušenosti neměla. Zároveň shledávám jako velmi aktuální tematiku inkluze a jelikož jsem se doposud setkala pouze s inkluzí školní, zajímalo mne, jakým způsobem může tato problematika probíhat mimo školní prostředí.

Odbor Skauting pro všechny vznikl v roce 2011 a jeho ideálem je umožnit dětem se specifickými potřebami, aby se mohly zapojovat do skauta jako každý jiný. Princip, jak tento odbor chce tohoto ideálu dosáhnout, spočívá v podpoře vedoucích skautských oddílů, kde se takové děti angažují.

Tato práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části práce se věnuji skautingu a jeho historii, dále se zaměřuji na inkluzi a v neposlední řadě se v teoretické části zabývám kapitolou, věnující se odboru Skauting pro všechny. Praktická část spočívá ve zpracovávání mnou provedených rozhovorů s patnácti informanty. Pro vyhodnocení dat z rozhovorů byl proveden kvalitativní typ výzkumu, metoda dotazování a technika polostrukturovaných rozhovorů. Rozhovory jsou zpracovány technikou vytváření trsů a technikou myšlenkových map.

V poslední části práce se zabývám vyhodnocováním dat, které jsem získala z výzkumného šetření, zodpovídám v ní také výzkumné otázky a věnuji se naplnění cílů své bakalářské práce.

1 Skauting

Dle Břicháčka (1991) by se dalo říct, že je skauting celosvětovým poselstvím všestranné výchovy, a to jak ve společnosti, tak v souznění s přírodou. Cílem skautské výchovy je všestranně vyzrálý jedinec, ze kterého se díky skautingu stala kulturní bytost. Důležité také je, aby se jedinec této výchovy držel po celý život, protože dobře mířená výchova se postupem času stává sebevýchovou a provází nás tak celým životem. Břicháček ve své knize také cituje J. A. Komenského, který tento ideál již zmínil ve svém díle *Pampaedie aneb Vševýchova*, kde zastával názor, že by všichni lidé bez rozdílu měli být učeni všemu a všestranně.

Vallory (2012) uvádí, že skauting je celosvětové hnutí soustřeďující se hlavně na výchovu mladých lidí. Toto hnutí přispívá k celkovému rozvoji osobnosti jedince a to jak v intelektuální tak fyzické rovině. Autor dále konstatuje, že tento pozitivní rozvoj jedince a následně tak zanechání světa lepším, není přímý cíl skautingu, ale důsledek díky němu dobře vychovaných a zodpovědných občanů. Občané by pak díky skautské výchově měli být schopni stanovit si, jak by jejich společnost měla vypadat. Výchovný systém skautů spočívá především v učení se z praxe a tím, dá se říci, doplňuje teoretické vědomosti, které mládež získává ve školách (Vallory, 2012).

Motto všech skautů zní: „Buď připraven!“. Tohle motto můžeme vidět ve skautském znaku pod lilií. Skauting má takovéto motto hlavně kvůli přesvědčení hlavního zakladatele skautingu Roberta Badena-Powella (viz níže), že člověk, který se účastnil skautské výchovy, by měl zvládnout všechny situace, které ho v životě mohou potkat a nebyť tak nikdy zaskočen (Baden-Powell Scout's Association, 2012).

1.1 Historie skautingu ve světě

Přibližně do 15. století byly prostředky k výchově především knihy a teorie. Postupem času se ale tyto prostředky měnily spíše v praktickou záležitost. Např. dílo Emil aneb o výchově, pojednává o útěku z města do přírody. Autorem díla je filozof Jean Jacques Rousseau a tímto dílem ve své době vyvolal ve společnosti velký rozruch.

Nicméně i jeho dílo díky volání po přírodě taktéž inspirovalo zakladatele skautingu, který se objevuje na počátku 20. století (Šantora, 2012).

Za dva hlavní zakladatele skautingu jsou považováni Ernest Thompson Seton (1860–1946) a Robert Baden-Powell (1857–1941), kterým budou věnovány následující dvě podkapitoly (Šantora, 2012).

1.1.1 Ernest Thompson Seton

Ernest Thompson Seton si nedaleko města New York koupil pozemek, který tvořila farma obehnaná divočinou. Pozemek mu ale stále ničili místní chlapci, a tak Seton chlapcům nabídl místo ničení cizího majetku společenství, kde vytvořil indiánskou vesnici, do které na víkend chlapce pozval. Po stráveném víkendu vyprávěním si o Indiánech, se chlapci nadchlí natolik, že Indiány sami napodobovali. Tato událost byla základem, ze kterého vyústilo nové hnutí mládeže zvané *Woodcraft Indians* (Šantora, 2012).

1.1.2 Robert Baden-Powell

Robert Baden-Powell byl americký důstojník, který sepsal příručku *Aids to Scouting*, jenž měla sloužit k výcviku nových kadetů, zvěďů a průzkumníků. Za války vytvořil Baden-Powell jednotku skládající se z osmnáctiletých chlapců, kteří měli na starost rozvoz pošty, munice, zásob a také pomáhali raněným mužům. Tato zvláštní jednotka se ve službě osvědčila a díky tomu se Baden-Powell rozhodl v budoucnu se zabývat prací s mládeží a její výchovou. Po skončení války si Baden-Powell uvědomil, že by výchova mládeže měla být zaměřena hlavně mírově a svoji příručku přepsal. Kvůli zamítnutí jeho nově přepsané příručky se Baden-Powell rozhodl pro samostatnou cestu. Uspořádal tábor pro mladé hochy na jihoanglickém ostrově, přičemž se mu jeho teoretické poznatky úspěšně osvědčily v praxi (Šantora, 2012).

1.2 Začátky skautingu v českých zemích

Skauting se téměř rychlostí světla šířil nejprve Anglií, postupně se rozšířil do jejích kolonií a brzy se přidal i zbytek Evropy a USA. V roce 1911 se začal rodit skauting i v českých zemích, a tak vznikla organizace se jménem „junák“ (Šantora, 2012).

V českých zemích považujeme za průkopníky skautingu hned několik mužů a to jsou především František Hofmeister (1895–1950), Jan Hořejší (1885–1957) a Antonín Benjamin Svojsík (1876–1938) (Šantora, 2012).

- František Hofmeister byl pedagog, který se na počátku rozvoje skautingu v českých zemích začal věnovat jednotce s názvem *Americká kolonie skautů* v Rožmitále pod Třemšínem. Tato organizační jednotka obsahovala prvky skautingu, jako jsou pobyt v přírodě a různé hry a úkoly spojené s ním, avšak nezabývala se neméně důležitou výchovnou částí, kterou skauting taktéž obsahuje. Nicméně i přes tuto chybějící část je Hofmeister považován za velmi důležitého průkopníka skautingu v českých zemích (Šantora, 2012).
- Jan Hořejší byl taktéž povoláním pedagog, který vyučoval na střední škole. Pro své studenty z Rokycan pořádal výlety, při kterých se snažil držet se skautských prvků. Roku 1911 se svými studenty přešel už i k táboření, při kterém je rozdělil do jednotlivých družin. V roce 1913 vzniklo pod jeho vedením skautské sdružení s názvem *Psohlavci* (Šantora, 2012).
- Třetí a nejvýznamnějším průkopníkem skautingu v českých zemích je Antonín Benjamin Svojsík, který byl také pedagog. Svojsík byl členem Sokola a aktivně se věnoval cestování. Velmi se zajímal o skauting a snažil se jej dle vzorů v příručce *Scouting for Boys*, jež byla dílem samotného Baden-Powella, se svými žáky praktikovat. Vydal se proto do Anglie a z výletu se vrátil plný pozitivních dojmů. Pochopil také pravou podstatu skautingu a také to, o co se Baden-Powell snažil. Rozpoznal, že jde celkově o nový výchovný systém pro mládež. Po návratu se proto vrhl do překladu knihy *Scouting for Boys*, přičemž si praxi ověřoval se svými studenty (Šantora, 2012).

Po řádném seznámení se se skautingem Svojsík navrhl, aby byl skauting nedílnou součástí Sokolské výchovy pro mládež. Jeho návrh cvičitelský sbor nepřijal, ale souhlasil s tím, aby se do výchovy zařadily zimní vycházky do přírody, plavání a další činnosti přejaté ze skautingu včetně prázdninového pobytu v přírodě (Waic, 2013). V Sokole tehdy probíhaly třídní rozpory, a proto nebyl skauting přijat jako jednotný výchovný systém. Na našem území tak vznikly samostatné skautské organizace jako např. Skauti práce, Skauti DT aj. (Sedlář, 1968).

Roku 1912 byla Svojsíkem a dalšími 29 autory vydaná kniha *Základy junáctví*, která se stala biblí skautů v českých zemích. Vedle teoretických příruček je ale skauting především praktická záležitost, tudíž se Svojsík věnoval hlavně táboření. Hned po prvním táboře byl založen junácký odbor při Svazu spolků. Tím skauti u nás získali právní ochranu a hlavně zázemí a vlastní neomezenou samostatnost ve vnitřních záležitostech (Šantora, 2012).

1.3 Český skauting – Junák český skaut, z.s.

Spolek *Junák – český skaut* byl oficiálně založen 15. června 1914. Tento slibný rozjezd se ale hned po měsíci zarazil kvůli začátku první světové války, především pak kvůli narukování mnohých členů skauta. Po táborech, které proběhly ještě před válkou, se skauti zapojovali do různých organizací v humanitární oblasti, kde mohli pomáhat (Šantora, 2012).

Kvůli válce v Junáku nastala krize. Někteří členové spolku navrhovali ukončení činnosti, ale Svojsík byl důrazně proti. Během tohoto revolučního období se do dějin asi nejvíce zapsala skautská služba, která doručovala zásilky. Pošta a dřívější úřady totiž buď přestaly fungovat anebo byly nedůvěryhodné (Šantora, 2012).

V roce 1938 byl Svaz junáků – skautů zrušen pod nátlakem nepříznivé politické situace. Všechny skautské organizace v Československé republice byly spojeny do spolku Junák, avšak tato organizace po začátku nacistické okupace neměla naději na přežití kvůli tomu, že stála na demokratických kořenech. Později byl Junák definitivně

zlikvidován, ovšem hnutí skautingu pokračovalo a to v ilegilitě nebo mimo naše území (Skaut.org).

V květnu 1945 byl u nás skauting obnoven a poválečná vlna s sebou přinesla na čtvrt milionů nových členů. Toto obnovené období netrvalo dlouho, protože o tři roky později k vládě nastupují komunisté a s nimi totalitní režim (Skaut, 2019). Po nástupu komunismu v našich zemích se komunisté snažili skauting úplně zlikvidovat. Skauti a skautky se tehdy podíleli na odporu proti komunismu a byli za to pronásledováni. Tyto krušné časy trvaly dalších dvacet let, během něžž byl skaut nahrazen organizací zvanou Pionýr, který byl založen na základě komunistických idejí (Rottenborn, Bobek, 1993).

Světlá chvílka pro skauty nastala až v roce 1968 při událostech tzv. Pražského jara, kdy mohli zpět vystoupit z ilegality. Tento čas ovšem netrval dlouho vzhledem k okupaci sovětskými tanky. Během těchto událostí byl Junák opět převeden do Pionýrské organizace (Skaut.org). Po roce 1968 byl spolu s oddíly zakázán i skautský kroj a skauti ani nechápali, co se děje. Nicméně vedoucí M. Zapletal a M. Nevrlý svůj oddíl po dvou letech obnovili, avšak pod jiným názvem, a to *turistický oddíl* tzv. TOM. Tam mladí skauti vydrželi další léta v ilegilitě pod znakem francouzských skautů (Otáhal, Vaněk, 1999).

Znovuobnovení skautingu se u nás Junák dočkal až po sametové revoluci roku 1989. O rok později se utvořila celostátní skautská organizace Český a Slovenský skauting, která se skládala z našeho Českého Junáka a organizace Slovenský skauting. V roce 1994 se změnil název české skautské organizace na Junák – svaz skautů a skautek České republiky (Skaut Heřmanův Městec).

1.4 Současný skauting v ČR

Skautské ideály jsou po celém světě stejné, proto se skauti řídí stejným skautským zákonem. Můžeme tedy říct, že dodržením skautského zákona se naplňují jakési morální normy. Tyto morální normy obsažené ve skautském zákoně nejsou užitečné pouze pro život ve skautu, ale měly by platit po celý budoucí život. Skautský zákon

tak pomáhá jedincům při boji proti jejich slabostem a vlastnostem, které jsou špatné (Zapletal, 1995).

Neziskové organizace se běžně dělí na dílčí jednotky, ovšem ne všechny dílčí jednotky jsou právními osobami. Oddíly ani družiny jako takové nemůžou právně samostatně existovat (nejsou právní osoby), a proto jsou oddíly vedeny pod vyšší organizační jednotkou Junáka jako tzv. střediska, která teprve mohou jednat se třetími osobami nebo např. vlastnit majetek či odpovídat za škody (Skaut Křižovatka, 2014-2015).

Organizační struktura dnešního skauta se skládá především ze dvou jednotek a to jsou družina a oddíl. Družina je základní a nejmenší organizační jednotka ve skautu. Ve skautské družině je pět až deset skautských členů přibližně stejného věku, které vede rádce družiny a připravuje pro členy program a schůzky (Junák Tábor). Každá družina má vlastní název, znak, vlajku i pokřik, který členové užívají při zahájení a ukončení svých družinových schůzek. Oddíl je větší jednotka skautů, která se zpravidla skládá ze dvou až pěti družin a obsahuje tak přibližně 20 až 50 členů. V čele této jednotky stojí oddílový vedoucí, který má většinou na pomoc další zástupce. Vedoucí se zástupci řídí chod oddílu a mají na starost výchovný program a samotnou činnost družin (Junák Tábor).

Momentálně je v České republice přes 60 000 aktivních členů skauta. Skautingu se zde vede tak dobře především z důvodu důvěry rodičů dětí, kteří často sami bývali skauty. Dalším důvodem, kterému skauting vděčí za svou popularitu, je ten, že na rozdíl od zájmových kroužků neklade důraz na výkon či jednotnou činnost, skauting je všestranný a přijímá děti takové, jaké jsou. Bez účasti mnoha dobrovolníků z řad dospělých lidí by skauting vůbec nefungoval, přitom klade Junák poměrně vysoké nároky na své vedoucí jako je např. složení zkoušky akreditované ministerstvem školství (České noviny, 2018).

2 Inkluze

Inkluzi můžeme chápat jako určitý proces, jenž se soustřeďuje na rozmanitost potřeb všech jedinců. Tento proces znamená co nejvyšší možné začleňování a podílení se osob se specifickými vzdělávacími potřebami na učení a ve společenských záležitostech. Rovněž se inkluze snaží o jejich začlenění do edukačního procesu – povinností celého systému je edukace všech jedinců, a to bez rozdílu (Kroupová, 2016).

Když se podíváme na inkluzi ze staršího pohledu, dle Langa a Berberichové (1998) inkluze není pouhý cíl společnosti, ale i metoda, díky které lidé, ať už ve školním nebo v mimoškolním prostředí, společně vytváří určité společenství. Jedná se o společenství, ve kterém se jedinec s jakýmkoliv postižením či znevýhodněním cítí jistě a ví, že ho toto společenství přijímá takového, jaký je. Celé společenství pomáhá jedincům s postižením se začlenit a buduje u nich tuto jistotu. Inkluzi v tomto případě můžeme nazvat zčásti i jakousi filozofií, která se řídí skutečností, že každý člověk je obohacen, když se snaží o porozumění druhým. O této filozofii můžeme říci, že je to jistá vzájemnost, která poukazuje na to, že jsme na sobě všichni závislí a potřebujeme jeden druhého, ať je jakýkoliv.

Ačkoliv byl tento pohled na inkluzi Langa a Berberichové popsán již v roce 1998, můžeme jej porovnat s ostatními novodobými pohledy a zjistit tak, že se tento starší názor v zásadě neliší od názorů z bližších roků.

2.1 Školní inkluze

K úspěšně fungujícímu inkluzivnímu vzdělávání je zapotřebí, aby vyučující pedagogové byli na tuto formu vzdělávání dostatečně připraveni, což může být velkým problémem v této oblasti. Pro učitele, rodiče i žáky jsou zde školská poradenská zařízení, která jim mají za úkol poskytnout podporu a poradenství (Knotová, 2014).

Školní inkluze je prostředkem k tomu, aby byly všechny děti, a to především děti se specifickými vzdělávacími prostředky, zařazeny do hlavního vzdělávacího proudu, a to především díky správným strategiím a podpoře (Hayward, 2006).

Inkluzivní strategie vyučování pomáhá učitelům k tomu, aby se vypořádali s problémem různorodosti žáků, ať už se tato různorodost týká pohlaví žáků, národnosti nebo jejich výkonů a schopností. Cílem českého školství, které směřuje k inkluzivnímu vzdělávání, je co nejvíce možné rozrůstání škol, které umožňují společné vzdělávání žáků s rozdílnými schopnostmi a studijními předpoklady a provozují tak tzv. *inkluzivní model vzdělávání*, který vnímá různorodost žáků jako přínos pro školní prostředí (Hájková, Strnadová, 2010).

Novosad (2009) ve své knize zmiňuje důležitý fakt, že školní inkluze není něco, co by si děti se specifickými vzdělávacími potřebami musely nějak zasloužit perfektním zvládním požadavků školy a vyučujících, ale že je to jakési automatické právo, které má každé dítě. Autor uvádí, že při správném fungování inkluze není tak důležité, jestli dítě se specifickými vzdělávacími potřebami zvládá učivo v plném rozsahu, ale nejdůležitější je, že při jeho zařazení do běžných tříd převládají pozitiva, jako jsou emoční a sociální zisk pro dítě i pro třídní ovzduší. Velkou podporou pro dobře fungující inkluzivní vzdělávání mohou být různé kompenzační pomůcky, snížení počtu žáků ve třídě nebo případně spolupráce s asistentem pedagoga či osobním asistentem nebo také bezbariérové prostředí, které je neméně důležité (Novosad, 2009)

2.2 Mimoškolní inkluze

Anderlik (2014) popisuje mimoškolní inkluzi jako sociální inkluzi, pokud má jedinec bez výjimek možnost zapojení se do společnosti, která ho přijímá. Rozdílnost jedince se bere jako obohacující věc pro celou skupinu, nikoli jako věc omezující. Výskyt těchto jednotlivců mezi sebou společnost bere jako samozřejmost a nezpochybňuje ho ani jej nebere jako něco výjimečného. Hlavní pravidlo inkluze je podle autora rovnocennost všech jedinců bez ohlížení se na normalitu, kterou se v inkluzivním okruhu rozumí spíše rozmanitost a rozdílnost lidí. Dále autor zmiňuje fakt, že společnost má nastavené struktury tak, aby se do nich vešli úplně všichni a mohli díky svým vlastnostem a schopnostem docílit výkonů přispívajících k lepší budoucnosti celku. Není tak nutné, aby jedinci splňovali dané normy. Právo účasti ve společnosti

ve všech životních sférách, kde se jedinci mohou pohybovat bez jakéhokoli omezení, zdůvodňuje sociální etika (Anderlik, 2014).

Šimková a Zajíc (2010) v publikaci, která byla vytvořena na základě výzkumu *Klíčové faktory ovlivňující inkluzi dětí a mládeže se specifickými vzdělávacími potřebami do zájmového a neformálního vzdělávání* poukazují na to, jak málo jedinců se specifickými vzdělávacími potřebami je u nás v České republice zapojeno do neformálního a zájmového vzdělávání. Toto zjištění potvrdilo hodně lidí, kteří pracují v různých organizacích, pracujících s dětmi s postižením či znevýhodněním. Dále výzkum uvádí, že rodiče dětí se specifickými vzdělávacími potřebami poukázali na fakt, jak je obtížné najít zájmové organizace, které by jejich dítě plně přijaly a zapojily do svého běhu. Většinu těchto rodičů ani nenapadne, že by se jejich děti mohly účastnit nejrůznějších volnočasových aktivit zrovna tak, jako děti zdravé. V závěru výzkumu autoři konstatují, že široká veřejnost není sociální inkluzi příliš nakloněna a to především z důvodu, že lidé zastávají názor výchovy a vzdělávání dětí se specifickými vzdělávacími potřebami mimo hlavní proud, který se věnuje jedincům zdravým (Šimková, Zajíc, 2010).

S publikací Šimkové a Zajíce (2010) se shoduje studie vydaná Junákem – svazem skautů a skautek ČR v roce 2013. Studie zdůrazňuje fakt, že myšlenka inkluze je mimo jiné založená na tom, že všichni lidé mají svobodnou volbu volnočasových aktivit v tzv. neformálním vzdělávání. Veškeré služby nabízející tyto aktivity by dle studie měly být lidem s postižením přístupné zrovna tak jako všem ostatním občanům. Dále studie upozorňuje na to, že překážkou, která se často může vyskytnout a je podstatnější, než samotné postižení jedince, je sociální prostředí, ve kterém se jedinec s postižením nachází nebo případné vyloučení z něj. Jako další neméně častou překážku v oblasti začleňování dětí s postižením do neformálního vzdělávání studie uvádí celkově nízkou míru inkluzivity, kterou jednotlivé organizace oplývají (Junák – Svaz skautů a skautek ČR, 2013).

Výše zmíněná studie Junáka – svazu skautů a skautek (2013) dospěla k závěru, že v České republice je velmi málo organizací, poskytujících neformální vzdělávání, tedy volnočasové aktivity, které by děti s postižením přijímaly bez výhrad a plnohodnotně. Studie tak poukazuje na to, že v praxi je u nás míra zapojení dětí

se specifickými potřebami do neformálního vzdělávání velmi nízká (Junák – Svaz skautů a skautek ČR, 2013).

Publikace Šimkové a Zajíce (2010) dále poukazuje na různé varianty, jak uskutečnit sociální inkluzi a to je tzv. *Začleňování naruby*, kdy se většina ve skupině či oddílu skládá z dětí se specifickými vzdělávacími potřebami a do této skupiny se pak začleňují děti zdravé, ať už jsou to sourozenci stávajících dětí s postižením nebo širší skupiny zdravých dětí, které se mezi sebou z počátku neznají a tak je jistý kontakt obou stran. Druhou variantou je *Začleňování po skupinách*, které spočívá v zapojení menších skupinek nebo dvojic dětí s postižením do zájmových a volnočasových organizací. Tato varianta není v praxi ověřená, ale je doporučením, jak zvýšit zapojení dětí se specifickými vzdělávacími potřebami do neformálního vzdělávání, protože zapojení s kamarádem či skupinou budí u dětí menší obavy z nového prostředí (Šimková, Zajíc, 2010).

3 Skauting pro všechny

Skauting pro všechny (dále jen SpV) je skupina, která se snaží o to, aby byl skauting přístupný všem dětem bez výjimky, tudíž i dětem se specifickými vzdělávacími potřebami. Tato skupina shromažďuje dobrovolníky jak z řad skautingu, tak z řad odborné veřejnosti, kteří se touto problematikou zabývají (Skauting pro všechny, 2011).

Podle členů SpV nemá inkluzivní přístup v České Republice dostatečnou podporu a lidé se specifickými vzdělávacími potřebami se tak nemohou dostatečně začleňovat a podílet se na společenském životě. V naší společnosti se klade důraz především na velký úspěch a výkon jedinců. Tento přístup prahne po perfekcionismu a lidé tak neumí přijímat nezdary a také kvůli tomu netolerují znevýhodnění ostatních jedinců (Skauting pro všechny, 2011).

SpV vychází ze Stanov Junáka, kde je doslovně uvedeno: „*Členem Junáka se může stát každý člověk, který souhlasí s posláním, principy a výchovnou metodou skautského hnutí.*“ Z toho vyplývá, že nikomu by nemělo být odepřeno členství ve skautu bez rozdílu ať už sociálního znevýhodnění či jakéhokoli postižení (Stanovy spolku Junák – český skaut, 2014).

Členové skupiny SpV vychází z několika dokumentů a to jsou dokumenty: Stanovy Junáka, Charta českého skautingu na počátku 21. století, Ústava ČR, Antidiskriminační zákon, Všeobecná deklarace lidských, Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, Mezinárodní úmluva o právech dítěte, Inkluzivní vzdělávání a dále vychází z předchozích vlastních aktivit, jako jsou: práce s tématem začleňování dětí se specifickými potřebami do skautských oddílů na vůdcovském kurzu Růžový boubel 2009/2010 a seminář „Z nevýhody výhoda“ pro skautské vedoucí a činovníky na podzim roku 2010 a stejnojmenná příručka (Skauting pro všechny, 2011).

3.1 Poslání a cílová skupina

Vzhledem k poslání Junáka a samotného skautingu se skupina SpV rozhodla, že je potřeba dostát samotným zásadám skautingu a Junáka a poskytnout jedincům se znevýhodněním či postižením inkluzivní prostředí ve skautských oddílech. Nicméně

v praxi je velmi málo těchto dětí zapojených do skautingu – děti a jejich rodiče často ani neví, že by se mohli začlenit a také je problém, že chybí vzdělávání lidí, kteří by vedli práci s dětmi s postižením či znevýhodněním v této skupině. Další překážkou pro začlenění dítěte se specifickými potřebami (dále jen SP) do skauta může být naplnění kapacity ve skautském oddílu. Jestliže je kapacita ve skautském oddílu naplněná, je logické, že se tam nedostanou jak děti zdravé, tak ani děti se SP. Tato překážka je v dnešní skautské době častá, jelikož skauting je tak rozrostlý a rozrůstá se stále dál, že není natolik vedoucích, které by zvládali přemíru přibývajících dětí (Skauting pro všechny, 2011).

Junák se snaží o to, aby individualita a potřeby každého dítěte, a to i dítěte se specifickými vzdělávacími potřebami, byly naplňovány a rozvíjeny a staly se tak přínosem pro skautskou společnost i pro veřejnost. SpV se snaží o rozvoj individuality každého člena a přeje si, aby děti se specifickými vzdělávacími potřebami věděly o tom, že jsou ve skautu vítány a chtějí z nich udělat plnohodnotné členy jejich skautské společnosti. SpV chce vystupovat jako otevřená inkluzivní organizace, jenž je dostatečně kvalifikovaná na práci s těmito dětmi (Skauting pro všechny, 2011).

Cílovou skupinou této SpV jsou jak děti se specifickými vzdělávacími potřebami, další dětské členové skautských oddílů, tak jejich rodiny a v neposlední řadě také vedoucí a instruktoři ve skautu a veřejnost. Skautské vedoucí a instruktory se SpV snaží školit a vzdělávat odborníky, aby tak měli komplexnější znalosti při práci s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami. SpV také pořádá vzdělávací semináře pro skautské vedoucí, které je informují o práci s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami a jsou zaměřené na podporu těchto vedoucích, které budou s takovými dětmi pracovat a podílet se na jejich začleňování do skauta (Skauting pro všechny, 2011), (Strategický dokument Skautingu pro všechny, 2011).

Thompson (2014) shrnuje, že každý jedinec, který je členem skauta má své zvláštní potřeby, ovšem pak jsou tady ti jedinci, kteří potřebují větší pozornost a podporu než druzí. To by měl dobrý skautský vedoucí dobře rozpoznat a jednat dle technik, které podporují inkluzivní přístup ve skautu. Do této techniky se podle autora řadí spolupráce s rodiči dítěte, kteří vedoucím poskytnou co nejbližší informace o svém dítěti a také mohou dát povolení vedoucím ke spolupráci s odborníky, jako jsou

např. speciální pedagogové. Tímto způsobem je pro vedoucí i ostatní činovníky skauta jednodušší dopřát dětem se specifickými vzdělávacími potřebami plnohodnotné zúčastnění se aktivit ve skautském oddíle (Thompson, 2014).

3.2 *Inkluze ve skautingu v zahraničí*

Inkluze ve skautingu existuje i v zahraničí, a to mnohem déle, než na našem území. Heathfield, Fusco (2016) zmiňují, že v zahraničí taktéž věří, že by skauting mohl být pomocným prostředkem pro mladé lidi s postižením nebo znevýhodněním, ať už fyzickým, tak i sociálním, jak se začlenit do společnosti a jak se účastnit kulturního života. Dále autoři popisují, že inkluzivní prostředí ve skautských oddílech také napomohlo skautským vedoucím, aby byla jejich role při snaze o výchovu důležitější i u osob s jakýmkoli znevýhodněním. Skauting tímto inkluzivním přístupem pouze upevňuje své přesvědčení, že jeho členové jsou vychováváni k tomu, aby si navzájem pomáhali nejen mezi sebou, ale aby pomáhali všem ostatním, včetně osob se znevýhodněním (Heathfield, Fusco, 2016).

V Anglii například sahá historie začleňování dětí se specifickými vzdělávacími potřebami do skauta až do třicátých let dvacátého století (Ringman, 1938). Autorka článku se zmiňuje o tom, že roku 1936 v Anglii proběhl kurz pro vedoucí skautských oddílů, kde se tyto děti se SP zapojovaly. Tento kurz byl mezinárodní a účastnili se ho zástupci třinácti zemí, kteří si vyměňovali zkušenosti a tím se učili jeden od druhého. Z článku nadále vyplývá, že nejprve byly v Anglii dívčí oddíly, které sestávaly pouze z dívek s postižením a pokud by dívky s postižením obstály v testech, které jim umožnily zapojení v běžném skautském oddílu, mohly se z tohoto „speciálního“ oddílu přesunout do oddílu běžného (Ringman, 1938).

4 Cíle práce a výzkumné otázky

4.1 Cíle bakalářské práce

1. Zjistit jakým způsobem Junák český skaut, z. s. naplňuje svůj programový dokument „Skauting pro všechny“.
2. Zmapovat, jakým způsobem jednotlivé oddíly přijímají do svých řad děti se specifickými potřebami.

4.2 Výzkumné otázky

1. Jaké kroky udělal odbor Skauting pro všechny k tomu, aby vytvořil ve všech skautských oddílech inkluzivní prostředí pro děti se specifickými potřebami?
2. Jaké zkušenosti mají skautští vedoucí s dětmi se specifickými potřebami v jejich oddílové činnosti?
3. Jak jsou skautské oddíly připraveny na možnost přijetí dětí se specifickými potřebami?

5 Metodika výzkumu

5.1 *Metody využití pro sběr dat*

Pro sběr dat do této bakalářské práce byl použit kvalitativní typ výzkumu, technika polostrukturovaného rozhovoru a metoda dotazování.

Kvalitativní výzkum je podle Hendla (2005) flexibilní výzkumná strategie, díky které se nabízí široký pohled na danou problematiku. Průběh kvalitativního výzkumu obvykle probíhá tak, že se na počátku stanoví základní výzkumné otázky, které se mohou během sběru dat dále rozvíjet a upravovat. Následně pak během této strategie vznikají nejen další výzkumné otázky, ale také úplně nové hypotézy a nápady, jakým směrem se výzkum bude dále ubírat. Tato strategie dle Kutnohorské (2009) spočívá ve zkoumání a analýze jevů a procesů a celkově v jejich hlubším pojetí. Toto zkoumání se ovšem zpravidla vyhýbá práci s číselnými a statistickými údaji na rozdíl od výzkumu kvantitativního. Podle Walkera (2013) je kvalitativní výzkum prováděn především díky rozhovorům s lidmi nebo z toho, co lidé píšou a ve většině případů je díky němu mnohem detailněji pohlíženo na danou problematiku než při výzkumu kvantitativním.

Polostrukturovaný rozhovor není pevně stanovenou technikou, tudíž může výzkumník pokládat otázky, které si sám upraví a přizpůsobí a nemusí se držet pevně dané struktury rozhovoru. Tato technika dává prostor pro výzkumníkovu tvořivost a také pro možné dovysvětlení či změnu otázek, které by mohly na některé z respondentů působit nejasně (Tracy, 2016).

Nestrukturovaná metoda dotazování spočívá v tom, že nemá podobně jako polostrukturovaný rozhovor pevně stanovené otázky, ale umožňuje výzkumníkovi navazovat na základní otázky podle reakcí tázaných subjektů, tudíž se dotazování nemusí odvíjet vždy stejným směrem. Oproti tomu strukturovaná metoda dotazování je u každého tázaného subjektu stejně se vyvíjející, jelikož obsahuje seznam otázek, které jsou pokládány všem tázaným stejným způsobem (Kotler et al., 2007).

5.2 Harmonogram a způsob realizace výzkumné části

Než byla uskutečněna realizace výzkumu, proběhlo postupné plánování a následně načasování všech výzkumných kroků. Výzkumná část bakalářské práce byla realizována v průběhu měsíců března až června 2019.

- Prvním krokem byla příprava rozhovorů – sestavila jsem dvě osnovy otázek polostrukturovaného rozhovoru. Jedna byla navržena pro činovníky skauta a druhá byla navržena pro členy odboru Skauting pro všechny s tím, že jelikož jsou členové odboru SpV stávající nebo bývalí skauti, u rozhovorů jsem v jejich případě využívala osnovy polostrukturovaného rozhovoru obě. Obě tyto osnovy otázek uvádím v Příloze č. 1 a v Příloze č. 2.
- Dalším krokem byla samotná realizace výzkumné části. Domluvila jsem si s jednotlivými informanty schůzky a s jejich souhlasem jsem si rozhovory nahrávala a následně je přepsala. S některými respondenty se rozhovor odehrával pouze přes písemnou komunikaci.

5.3 Výzkumný soubor

Jako výzkumný soubor jsem si zvolila činovníky skauta a členy skautské organizace, kteří se podílejí na realizaci programu Skautingu pro všechny. Většina z informantů jsou stávající nebo bývalí vedoucí skautských oddílů. Z odboru SpV jsem oslovila všechny tři buňky, a sice buňku pražskou, brněnskou i plzeňskou.

Chtěla jsem oslovit především vedoucí skautských oddílů z důvodu takového, že podle mého názoru jsou to právě oni, kdo mohou díky svým praktickým zkušenostem s jistotou říct, jak a zda-li vůbec probíhá budování inkluzivního prostředí ve skautských oddílech.

Informanty jsem kontaktovala většinou písemnou formou nebo popřípadě telefonicky. U kontaktování některých respondentů nastala komplikace, která se týkala zastaralých kontaktů na internetových stránkách odboru SpV. Z oslovených informantů mi každý přislíbil spolupráci, pouze s jedním z nich jsem měla problémy v komunikaci, které jsem ale postupem času společně s vedoucí mé BP vyřešila a jeden informant se mi vůbec neozval zpět.

5.4 Etika ve výzkumu

Jako první jsem každého informanta seznámila s průběhem celého rozhovoru, předala jsem jim informovaný souhlas (originály jsou uloženy u autorky bakalářské práce), který si přečetl a následně podepsal. Tento informovaný souhlas je možný k náhledu v Příloze č. 3. Každého informanta jsem předem ujistila, že kdykoli může rozhovor se mnou bez nějakých následků ukončit a také že je v pořádku, pokud na nějakou z mých otázek nebude znát odpověď nebo nebude chtít odpovídat. Také jsem každého informanta ujistila, že odpovědi jsou anonymní a nikde v této práci nebude uvedeno jejich jméno ani kontakt na ně.

Z výše zmíněných ujištění tedy plyne, že účast na rozhovorech byla zcela dobrovolná. Někteří informanti mě po rozhovoru požádali, abych jim po dokončení mé BP poslala její finální verzi. Doslovné přepisy rozhovorů s informanty jsou uloženy v mém počítači a nejsou obsahem této práce z výše zmíněného důvodu anonymity.

5.5 Způsob vyhodnocování dat

Rozhovory byly se souhlasem informantů nahrávány a poté byly pro lepší přehlednost přepsány do počítače. Pro analýzu a vyhodnocování dat z rozhovorů jsem zvolila techniku vytváření trsů. Tato technika podle Miovskeho (2006) slouží k tomu, aby byly určité výroky seskupeny do tzv. trsů (skupin). Trsy jsou utvořeny na základě jisté podobnosti mezi výroky. Touto technikou tak získáváme ze všech dat obecnější kategorie, které můžeme následně detailněji rozebrat.

Tuto techniku jsem využívala způsobem, kdy jsem si barevně vyznačovala podobné výroky v rozhovorech s informanty, čímž mi vznikly ony základní trsy.

6 Výsledky výzkumu

Tato kapitola se zaměřuje na prezentaci výsledků výzkumu, které byly získány z uskutečněných rozhovorů s patnácti informanty. Informace o nich jsou uvedeny v Tabulce 1 níže. Výsledky jsou zpracovány pomocí techniky vytváření trsů. Při vyhodnocování výsledků z rozhovorů s činovníky skauta jsem vyčlenila čtyři základní trsy a výsledky z vyhodnocených rozhovorů se členy odboru SpV jsem zobrazila pomocí příslušných schémat.

6.1 Základní informace o informantech

Celkem se mnou ve výzkumné části této bakalářské práce spolupracovalo patnáct informantů. V následující tabulce jsem o nich přehledně uvedla základní informace. Informanti jsou dále zmíněni zkratkou INF a příslušnými číslicemi. V tabulce z důvodu anonymity poukazují pouze na pohlaví informantů a na jejich pozici ve skautu.

Tabulka 1 Základní informace o informantech

	Pohlaví	Pozice ve skautu
INF1	žena	člen odboru SpV
INF2	žena	vedoucí oddílu
INF3	žena	vedoucí oddílu
INF4	žena	vedoucí družiny
INF5	žena	vedoucí oddílu
INF6	muž	člen odboru SpV
INF7	žena	vedoucí oddílu
INF8	žena	vedoucí oddílu
INF9	žena	člen krajské rady Junáka
INF10	muž	vedoucí oddílu
INF11	muž	člen odboru SpV
INF12	žena	zástupce vedoucího oddílu
INF13	muž	zástupce vedoucího oddílu
INF14	muž	vedoucí oddílu
INF15	žena	rádce družiny

Zdroj: Vlastní výzkum (2019)

6.2 Povědomost o Skautingu pro všechny

Než začnu popisovat jednotlivé trsy, chtěla bych se v krátkosti zmínit o celkové povědomosti skautských vedoucích a činovníků o Skautingu pro všechny.

Z patnácti oslovených informantů jsou tři informanti členy skautské organizace, kteří se angažují či angažovali v činnosti odboru SpV a zbylých dvanáct informantů je činovníky skauta. Těchto dvanácti činovníků skauta jsem se hned ze začátku rozhovoru zeptala, zda mají vůbec povědomost o pojmu či odboru Skauting pro všechny. Z oslovených informantů, se většina s pojmem Skauting pro všechny setkala a pět z nich má o této problematice velmi rozsáhlé znalosti, což vyplynulo z dalších mnou položených otázek v rozhovorech s nimi. Dva ze skautských činovníků ovšem o odboru SpV nikdy neslyšeli.

6.3 Výsledné trsy – činovníci skauta

V rámci provedení výzkumných rozhovorů jsem na základě výpovědí informantů vyčlenila 4 základní trsy.

1. Zkušenosti s oddíly, kde se angažují děti se SP
2. Připravenost skautských oddílů na přijetí dětí se SP
3. Dítě se SP v oddíle jako plus
4. Nejobtížnější typ postižení z hlediska začlenění dětí se SP do skauta

Trs č. 1 – Zkušenosti s oddíly, kde se angažují děti se SP

Prvním překrývaným tématem, které se v rozhovorech objevovalo, byla celková zkušenost s oddíly, kde jsou začleňovány a zapojovány děti se SP.

INF4, INF8 a INF14 v rozhovorech uvádějí, že nemají žádné osobní zkušenosti s oddíly, kde jsou zapojovány děti se SP.

INF4 se sice s takovým oddílem, ve kterém se zapojují děti se SP, osobně nesetkala, ale středisko, ve kterém se angažuje, popisuje takto: „*Ve středisku máme registrovaných přes 360 lidí, takže pravděpodobnost výskytu dítěte se specifickými potřebami (ve slova smyslu, jak to chápu já) je docela velká. Každopádně jsme velice otevřené středisko, k dětem se snažíme přistupovat individuálně s ohledem na jejich možnosti a zázemí.*“ Tu možnost, že v jejich středisku se děti se SP zapojují, touto odpovědí tedy nevylučuje.

INF8 na toto téma odpověděla následujícím způsobem: „*Osobně jsem se s takovým oddílem nesetkala. Určitě ne s fyzickým postižením u nás ve středisku nikdy nikdo do oddílu nechodil, ale spíš jde o to, že se ještě nikdo takhle nezajímal, zda by to šlo.*“ Odpověď této informantky vypovídá o tom, že ne všichni vůbec vědí o možnosti začleňování dětí se SP do skautských oddílů nebo se jim zkrátka ještě nestalo, že by se na ně nějaké takové dítě se SP či jeho rodič obrátil s prosbou o začlenění, tudíž se o tu možnost sami nezajímal.

INF14 se s tematikou Skauting pro všechny celkově nikdy nesetkal a rovněž se nesetkal ani s oddíly, kde by se angažovaly děti se SP. Jeho odpověď a zkušenosti jsou velmi podobné, jako u **INF8**.

Ve svém oddíle se se začleněním dětí se SP setkala většina mnou oslovených činovníků skauta. Vypověděli tak **INF2, INF3, INF7, INF9, INF10, a INF13**.

Nyní bych ráda poukázala na odpovědi těchto informantů na otázku č. 5 (osnova k rozhovorům je k nahlédnutí v Příloze č. 2).

INF2: „*V našem oddíle se objevilo pár dětí ze sociálně znevýhodněné rodiny. A u některých bych řekla, že se i lehce projevil autismus.*“

INF3: „Měli jsme děti s ADHD a holčičku ochrnutou zhruba ze 70% na levou polovinu těla.“

INF7 dokonce zmiňuje zkušenosti s takovýmto dítětem z dob, kdy ještě nebyla vedoucí skautského oddílu, ale sama byla ve skautkách.: „Když jsem byla ve skautkách (bylo mi 11-15 let), měli jsme v oddíle dívku s Aspergerovým syndromem, takže s tím vedoucí aktivně pracovaly.“

INF9: „Měli jsme v oddíle několik dětí, které vyžadovaly poměrně individuální přístup, ale asi to nikdy nebylo nic, co bychom nebyli schopni zvládnout. Několik dětí bylo s ADHD, jednu dobu jsme tam měli i holčičku z dětského domova.“

INF10: „Momentálně máme v oddíle děti s druhým stupněm mentální retardace, ADHD, ADD, epilepsií, tipuji i poruchu autistického spektra (maminka ale nechce dítě diagnostikovat) v minulosti jsme ještě měli dítě s Aspergerovým syndromem.“

INF13: „Pokud se specifickou potřebou bere třeba hyperaktivita, tak s tím zkušenosti máme poměrně hodně. Jako příklad k nám i chodí kluk, který má problémy s agresivitou.“

Z výpovědí těchto informantů vyplývá, že druh specifických potřeb, se kterými se děti zapojují do skautských oddílů, je velmi rozmanitý. Můžeme z výpovědí tedy určit, že skautské oddíly jsou otevřené opravdu všem dětem, ať už se jedná o postižení typu mentálního nebo fyzického. Nejčastější zkušeností s dětmi se specifickými potřebami, zmíněnou těmito informanty, je nejspíš problémové chování nebo ADHD.

INF5, INF12 a INF15 se s oddíly, kde se angažují děti se SP, setkali, ale ne ve svých oddílech.

INF5 vypovídá o jiné zkušenosti s oddílem, kde jsou zapojeny děti se SP takto: „V jiném oddíle v našem středisku měli kluka se sluchadly. Na víkendové výpravě jsme byly s oddílem, do kterého chodí kluk se silnou cukrovkou. Dále naše středisko přispívá dětem ze slabších rodin na tábor a další akce.“ Ačkoli **INF5** nemá ve svém oddíle zapojené žádné dítě se SP. Z její odpovědi, nicméně vyplývá, že v jejich středisku se s takovým oddílem setkala.

INF12 se s takovými oddíly setkala pouze vzdáleně a to takto: *„Jenom na celostátních akcích jsem zaznamenala takové oddíly (skupinka roverů s jedním z nich na vozíku apod.)“*

INF15 se podobně jako **INF5** setkala s takovým oddílem v rámci střediska, kde se sama angažovala a o dalších takových oddílech má povědomí: *„V jednom z oddílů v našem středisku v Táboře jsem se setkala s autistickým chlapcem. Dále vím, že v Praze existuje oddíl neslyšících skautů, ale s těmi jsem se osobně nikdy nesetkala.“*

Trs č. 2 - Připravenost skautských oddílů na přijetí dětí se SP

Následujícím tématem, které se ve výpovědích překrývalo, je názor informantů na připravenost skautských oddílů na přijetí dětí se specifickými potřebami do svých kruhů.

Drtivá většina informantů odpověděla způsobem takovým, že skautské oddíly podle jejich názoru na tuto situaci připravené jsou, ovšem záleží na mnoha faktorech. Vzhledem k podobnosti odpovědí informantů zde nebudu uvádět úplně všechny jejich výpovědi, ale vybrala jsem z výpovědí příklady, které se liší v obecných názorech a osobních zkušenostech. Tyto příklady jsou uvedeny níže.

INF2 vztahuje výpověď k připravenosti vedení v oddíle, kde osobně působí jako vedoucí. *„V našem oddíle za sebou máme všichni z vedení několik různých kurzů, kde se na toto téma taky nějaké přednášky a diskuze vedou. Myslím, že všichni o tom něco víme a jsme relativně dobře připraveni. Nedokážu ale tvrdit, že bychom byli případně připraveni na všechny případy. U některých případů si myslím, že bychom se museli ještě trochu dozdělat nějakými články, přednáškami apod., abychom to zvládli bez zbytečných chyb třeba ze začátku. Každá situace je ale jiná, takže to nejde jednoznačně říct.“*

INF4 uvedla odpověď velmi obecnou, stručnou a výstižnou: *„Myslím, že jsme natolik otevřená komunita, že všeobecně nemáme problém mezi sebe kohokoliv přijmout.“*

INF5 ve své výpovědi shrnuje faktory, na kterých podle ní záleží, právě při problematice připravenosti skautských oddílů na přijetí dětí se SP. Dále je v její výpovědi zmíněna i obava, která pramení z dnešního celkového zaměření na výkony: *„Záleží na konkrétních oddílech a typech znevýhodnění dítěte, zda s sebou dítě má např. asistenta. Myslím, že trend dnešní doby či společnosti zaměřený na výkonost se projevuje i v dnešním skautingu a to dětem se specifickými potřebami nepomáhá. Obzvláště v oddílech, kde mají čekací list na přijetí, dítě se specifickými potřebami spíš nepřijmou. Osobně se mi těžko představuje, že by dítě např. na vozičku jelo na klasický tábor.“*

INF7 svoji výpověď vztahuje podobně jako **INF2** k vedení v oddílu, ve kterém vyrůstala a ve kterém se angažovala dívka s Aspergerovým syndromem. Připravenost svých tehdejších vedoucích popsala takto: *„Určitě připravené byly. Zároveň si myslím, že se učily v průběhu a také fungovala kooperace celého střediska - tato dívka k nám přišla již ve světluškách, okolo šesti let, takže si vedoucí světlušek a skautek předávaly informace.“* Z této výpovědi lze vyčíst, že v dané situaci dobře fungovalo učení se ze zkušeností a zároveň učení se díky předávání informací v rámci členů celého střediska.

INF9 podobně jako **INF5** ve výpovědi shrnuje obecně faktory, na kterých záleží, při přijetí dětí se SP do oddílu. Ve své výpovědi uvádí i příklady specifických potřeb, které si myslí, že jsou skautské oddíly schopné zvládnout: *„Já myslím, že to vždycky záleží na schopnostech a dovednostech toho konkrétního vedení oddílu. Někdy je to náročné a těžké ve chvíli, kdy ty specifické potřeby jsou takové, že to ovlivňuje všechny ostatní děti a ne každý vedoucí to zvládne. A ne každý si řekne, že mu to za to stojí a raději bude dělat ten „svůj“ skauting pro ty zdravé děti a dělat ho v klidu než ho otevírat do nějaké šířky. Myslím si, že např. ty děti s ADHD jsme schopni začlenit, záleží tedy na nějaké míře. Myslím si, že v individuálních případech jsme schopni začlenit děti s Aspergerem, nějaké vysoko funkční autisty, když to funguje. Co se týká nějakých tělesných postižení, je to také hodně individuální. Pokud je to něco menšího, tak si myslím, že s tím běžný oddíl nemá problém, ale je to prostě celkově o nějaké míře.“*

INF10 vypovídá o svém názoru, že záleží především na vedoucích: *„Záleží na typu vedoucích. Některé oddíly mají na to, mít v oddíle takové děti, některé ne, protože by jim to totálně narušilo činnost.“* Z této odpovědi vyplývá, že podle **INF10** existují vedoucí, pro které je začlenění dětí se SP do svého oddílu výzvou a zároveň jsou vedoucí, kteří se raději budou držet toho, co znají.

INF12 jako jediná ve své odpovědi zmiňuje negativní názor na to, jestli jsou podle ní skautské oddíly připraveny na přijetí dětí se SP do svého kruhu: *„Myslím si, že většina oddílů na to připravená není.“* **INF12** svoji výpověď nijak neodůvodnila.

Trs č. 3 – Dítě se SP v oddíle jako plus

Tento trs se věnuje výpovědím informantů, které se týkají otázky č. 7, kladené v rozhovorech. Otázka je uvedena Příloze č. 2.

Všichni mnou dotazovaní informanti se shodují na tom, že začlenění dětí se specifickými potřebami do skautských oddílů je pozitivem, ať už pro další členy oddílu nebo pro dítě se SP samotné. Níže opět uvádím příklady výpovědí informantů.

INF2 ve své výpovědi uvádí pozitiva pro obě strany a zároveň rozebírá případné pocity, které zažívají děti se SP ohledně celkového začleňování: *„Myslím, že začlenění dítěte se specifickými potřebami do oddílu je přínosem pro obě strany. Jednak pro ně samotné, protože bych řekla, že odjakživa mají pocit, že jsou divní, nikam nepatří apod. Tohle by jim dalo pocit, že patří do nějaké komunity lidí (skautské) bez ohledu na to, jací jsou. Pro ostatní by to bylo přínosem v tom, že by už jako malí získali cenný pohled na svět v tom, že každý člověk je trochu jiný. A že není důvod se někomu smát za to, že má třeba vadu řeči apod. Že i takoví lidé jsou skvělí kamarádi a tak.“*

INF3 podobně jako předchozí **INF2** uvádí plusové stránky, které ze začlenění dětí se SP do oddílu vyplývá pro obě strany: *„Myslím, že ve spoustě případů ano jak pro děti se specifickými potřebami tak pro ostatní. Děti se specifickými potřebami tím získávají možnost zapojit se do společnosti díky vstřícnosti a otevřenosti kolektivu, ostatní děti se tím učí lepší komunikaci a dalším sociálním dovednostem, což může být užitečné v životě.“*

INF5 vypovídá o tom, že podle ní získá největší plusy samo dítě se SP, které je do oddílu začleněné: „*Určitě by to obohatilo vedoucí i děti v oddíle. Dítě se speciálními potřebami by získalo asi nejvíce, možná kamarády, zážitky, zkušenosti, nové dovednosti, pocit, že někam patří. Rodiče dítěte by získaly trochu volného času navíc.*“ Zároveň ve své výpovědi uvádí i pozitiva, která získají rodiče dítěte se SP.

INF8 popisuje ve své výpovědi celkový pohled na inkluzi jako obecné téma: „*Určitě je to přínosem, proto si i myslím, že myšlenka inkluze jako taková je dobrá. Každý člověk je jiný, tzn., že každý přináší pro ostatní nějaké obohacení.*“

INF9 zmiňuje především pozitiva, která díky zapojení dítěte se SP získá celý oddíl: „*Já v tom vidím to pozitivum, že celý oddíl se učí, že každý je jiný a jedinečný a učí se, že ten svět není černobílý a není jen o tom, že tady jsou spolužáci chytrí, ale že tu jsou i jiní lidi.*“

INF10 vypovídá: „*Určitě je začlenění těchto dětí do skauta přínosem. Je to taková správná inkluze. Na rozdíl od školy je tady podle mě možná a hlavně úspěšná.*“ Z této odpovědi můžeme vyčíst, že **INF10** zde vyjadřuje svůj názor na inkluzi, kterou shledává jako úspěšnou, pokud se netýká školství.

INF12 podobně jako **INF2** ve výpovědi zmiňuje přínosy pro obě strany: „*Myslím, že je to přínos. Děti se naučí fungovat a spolupracovat i s dětmi, které mají omezení. Rozvíjí to empatii jak u dětí, tak u vedoucích. Pro vedoucího to je výzva, která může dát spoustu ponaučení a nabyde tak zkušenosti pro další život. Pro samotné dítě je to velmi silná psychická podpora ukazující, co je vše možné, pokud bude mít okolo sebe partu lidí, co mu pomůžou.*“

INF15 vyzdvihává přínos pro samotné dítě se SP a zároveň i pro další oddílové členy z hlediska respektu a výchovy: „*Myslím si, že by to rozhodně bylo přínosné minimálně pro ostatní ‚řadové‘ členy oddílu. Z výchovného hlediska. A pro dítě samotné si myslím, že také. Děti se SP mají často problém začlenit se do kolektivu. To se ve skautingu stává jen zřídka. Dítě se SP by tak mohlo získat kamarády.*“

Z výpovědí uvedených všemi informanty vyplývá, že shledávají jako největší pozitivum v začlenění dětí se specifickými potřebami do skautských oddílů, fakt, že se ostatní děti,

keré se také angažují v oddíle, učí respektu vůči všem ostatním. Rovněž každý z informantů zmiňuje skutečnost, že děti se SP mají často problém se začleněním do běžného kolektivu a tudíž je pro ně velké plus, že mají svůj oddíl ve skautu a tím pádem mají kolektiv, kam se snáz začlení.

Trs č. 4 - Nejobtížnější typ postižení z hlediska začlenění dětí se SP do skauta

V posledním trsu, vyčleněném z rozhovorů s dvanácti činovníky skauta, bych ráda poukázala na tematiku, které se týká názoru těchto činovníků, jaký typ postižení shledávají za nejobtížnější, když si představí, že by dítě s takovým postižením bylo začleněno do skautského oddílu. Informanti vypovídají hlavně podle svých zkušeností a jejich odpovědi jsou rozmanité. Někteří informanti tuto otázku zodpověděli velice obecně z důvodu názoru, že na otázku je těžké jednoznačně odpovědět.

K této tematice se nerozhodně vyjádřili **INF3, INF4 a INF14**.

INF3 se k této problematice vyjádřila velmi obecně: *„Případy dětí by se měly posuzovat individuálně, nelze prostě říci, že je správně všechny děti se specifickými potřebami nutně co nejdříve zapojit do běžných institucí. Ve skautských oddílech se snažíme hodně pracovat na budování vztahů v kolektivu a dobré komunikaci, tudíž podle mě minimálně ta skupina dětí ve skautu je schopná takové dítě mezi sebe přijmout. Nicméně záleží na mnoha faktorech - počtu dětí, věku, počtu a kvalifikaci vedoucích, vztazích ve skupině, rodičích, přítomnosti jiných dětí se specifickou potřebou atp.“*

INF14 shrnuje pocit, že každé postižení má své úskalí a je limitující. Nelze podle něj proto s jistotou říci, které je podle něj nejobtížnější pro okolí i dítě se SP, jestliže jej začleníme do skautského oddílu. *„Myslím si, že každé postižení je těžké. Já ale myslím, že vedoucí to berou jako výzvu, že nenajdete vedoucí, který by do toho nešel. Zažili jsme holčičku na vozíčku, která problém neměla ani s hrami ani s ničím jiným. Myslím si ale, že extrémy každého postižení mohou být velmi těžké.“*

INF4 velmi stručně vypověděla, že se k této problematice nedokáže vyjádřit, jelikož je to velmi těžké a ošemetné téma.

INF2 se přiklání k názoru, že problémové chování může být nejtěžším typem specifické potřeby u dítěte, které je zapojeno do skauta. K tématu se vyjádřila následujícím způsobem: *„Řekla bych, že to budou asi poruchy chování. Zdravotní postižení tělesné je i ostatním dětem na první pohled poněkud jasné, už se s ním třeba i někde setkaly, ale hlavně jim lze jednoduše vysvětlit, že s tím se člověk už narodí a nemůže za to. S poruchami chování je to ale jiné. Těžko se ostatním vysvětluje, proč jejich kamarád lže nebo jim třeba něco vzal a nechce to přiznat (i lži, krádeže, nadměrné upoutávání pozornosti v určité míře je poruchou chování).“* Dále **INF2** popisuje vlastní zkušenost s chlapcem, který měl problémové chování a je vidět, že výše zmíněný názor zastává právě kvůli této zkušenosti. *„Měla jsem na jednom táboře v oddíle kluka, kterému bylo asi 8 let, a trpěl poruchou chování. V jednu chvíli byl naprosto v pohodě a najednou z ničeho nic se rozhodl, že ho to tam nebaví, tu hru hrát nebude a uteče pryč. Byl prudce agresivní a párkrát mě i zkopal. Člověk nikdy nevěděl, co od něj může čekat. Pak jsme šli zase na výlet a to mě vzal najednou za ruku a povídal si se mnou, jako by to byl úplně jiný člověk. Celé to bylo vyčerpávající a já byla poněkud bezmocná. Nakonec si pro něj přijeli rodiče (těm tvrdil, že se mu na táboře líbí a nechce domů), kteří říkali, že má nějaké problémy i ve škole a navštěvuje psychologa. Myslím, že na tuhle zkušenost dlouho nezapomenu a nepřála bych si, abych něco podobného zažila ještě jednou.“*

INF5 vypovídá: *„Souhlasím s citátem Heleny Kellerové: „Slepota odděluje člověka od světa věcí, hluchota od světa lidí.“, takže neslyšící mě napadli jako první. Nejobtížněji by se asi začleňoval autista vyššího stupně, který může fyzicky napadat ostatní děti nebo sebe, neudrží pozornost, potřebuje individuální přístup.“* Můžeme tedy říct, že **INF5** shledává jako nejobtížnější specifické potřeby dvě, a to jsou hluchota a poruchy autistického spektra.

INF9 popisuje svůj názor na tuto problematiku spíše obecněji, ale můžeme z výpovědi určit, že podobně jako **INF5** zmiňuje jako obtížné začlenit dítě s autismem: *„Já si myslím, že je to velmi individuální a že se bavíme o těch dětech, které jsou schopné fungovat v běžném kolektivu. Takže si myslím, že v podstatě je pro nás, nechci říkat nemožné, ale třeba při začleňování těžkého autisty to asi není o tom, jestli ho my zvládneme začlenit do oddílu, ale je to obráceně, jestli to, co my děláme, má pro něj nějaký smysl. Jinak je to opravdu hodně individuální.“*

INF10 vypovídá velmi rozhodně a stručně: „*Rozhodně shledávám za nejobtížnější postižení Aspergerův syndrom, protože to dítě je asociální, vadí mu hluk, má svoje rituály v běžných činnostech, musí být po jeho atd.*“ Je jasné, že **INF10** hovoří o konkrétním dítěti, které u sebe v oddílu sám zapojoval a zjevně to nebyla jeho nejlepší zkušenost.

INF7 zastává názor, že obtížným typem postižením, které by se mohlo setkat s nepochopením u ostatních členů skautského oddílu, je postižení mentální: „*Určitě bych tam zařadila nějaká těžší mentální postižení - pro ostatní děti jsou hůře pochopitelná než fyzická postižení + často nedokážou pochopit reakce takového dítěte. Samozřejmě ještě komplikovanější budou kombinovaná postižená mentální a fyzická. Fyzická postižení - jako např. nevidomé dítě, dítě na vozíčku apod. jsou možná náročnější na procesuální stránku, pravděpodobně budou vyžadovat více vedoucích (např. na manipulaci), ale pro děti budou určitě snáze pochopitelná.*“ **INF7** ve výpovědi porovnává mentální postižení s postižením fyzickým. Dalo by se z výpovědi říct, že je pro členy oddílu snazší pochopit ta postižení, která jsou na první pohled zjevná.

Podobný názor jako **INF7** má **INF12**: „*Problém vidím u dětí, které mají sníženou inteligenci natolik, že děti se s nimi nemohou domluvit.*“ **INF12** ovšem svoje stanovisko odůvodňuje tím, že mentální postižení způsobuje problémy v komunikaci s ostatními členy v oddíle.

Obavu o dítě, zapojující se ve skautu a je nevidomé, vyjádřila **INF8**: „*Za mě pokud by dítě nevidělo, tak by to byl největší problém - jednak jsme dneska dost vizuálně zaměřeni, hrajeme hry, kdy prostě vidět děti potřebují, chodíme v lese atd.*“ Tato obava je naprosto logická a napadla by asi každého vzhledem k úkonům, které **INF8** vyjmenovala jako příklady.

INF13 vztahuje svou výpověď na toto téma k tělesnému postižení: „*Tělesné postižení je ve skautu velmi limitující, protože přeci jen velká část aktivit je fyzického rázu, kdy běháme venku, chodíme na výpravu atd. Myslím si, že by to mohlo být velmi zajímavé začlenit takového člověka, ale jednalo by se o hodně náročný úkol. Na táboře bych si to úplně nedokázal představit.*“

S INF13 jednoznačně souhlasí INF15: „*Myslím si, že nejobtížnější je nějaké vážnější tělesné postižení. Např. pokud je dítě na vozíku. Spousta skautských aktivit je totiž spojena právě s fyzickou činností.*“

Z výše uvedených výpovědí nelze říci, že by se informanti shodovali na jednom určitém typu postižení, které shledávají za obtížné při představě, že dítě s daným postižením zapojuje do skautského oddílu. Je vidět, že někteří informanti usuzují na základě zkušeností, ať už dobrých nebo těch špatných, zatímco jiní usuzují pouze z vlastních domněnek či přesvědčení.

6.4 O odboru Skauting pro Všechny očima jeho členů

Jako první bych chtěla v této kapitole poukázat na fakt, který vyplynul z mnou provedených rozhovorů se členy odboru SpV. Tento fakt spočívá v tom, že v současné době je z původních tří buněk odboru SpV aktivní pouze buňka Pražská. Z tohoto zjištění tedy plyne, že dva z informantů, kteří se mnou spolupracovali ve výzkumu, jsou již bývalí členové buňky Brněnské a Plzeňské. V Příloze č. 1 je však vidět, že otázky jsou zaměřené spíše na obecné fungování odboru SpV, tudíž mi ve výzkumu tento fakt nijak neuškodil a odpovědi těchto dvou bývalých členů odboru SpV neztrácí na své významnosti.

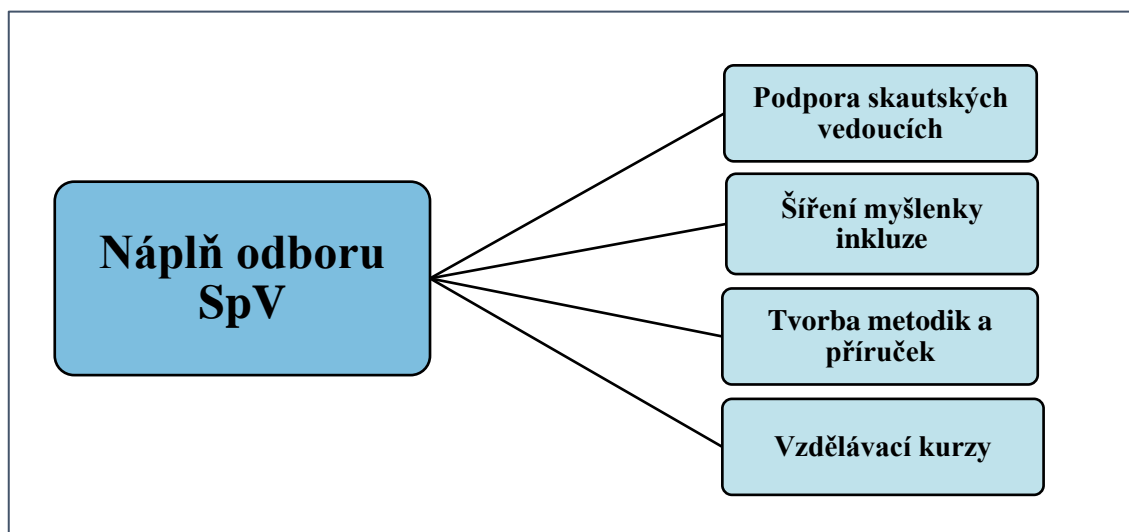
V této kapitole se budu zabývat vyhodnocováním rozhovorů, které jsem provedla se třemi členy odboru Skauting pro všechny. Z rozhovorů jsem vyčlenila celkem tři jednotlivé kategorie, které jsem znázornila pomocí myšlenkových map a dále detailněji rozebrala. Tyto kategorie jsou:

1. Náplň odboru Skauting pro všechny
2. Podpora pro vedoucí skautských oddílů
3. Dokumenty vztahující se k inkluzi

Kategorie č. 1 – Náplň odboru Skauting pro všechny

Na Obrázku 4, který je níže, je vyobrazeno schéma, které vypovídá o tom, co je hlavní náplní odboru Skauting pro všechny. Myšlenkovou mapu jsem vytvořila na základě výpovědí **INF1**, **INF6** a **INF11**.

Obrázek 1 Schéma - Náplň odboru SpV

Zdroj: Vlastní výzkum (2019)

Podle **INF1** je hlavní náplní odboru SpV následující: „Náplní je hlavně šířit myšlenku inkluze ve skautských oddílech, připravovat na to jak skautské vedoucí, tak i třeba vytvářet metodiky pro vedoucí a zodpovídat všechny možné dotazy. Vlastně šířit dál, v širší oblasti celého ústředí skauta, myšlenku, že jsme každý jiný a všichni můžeme chodit do skauta a mít se tam dobře.“

INF6 ve výpovědi za hlavní náplň odboru SpV shledává podporu pro skautské vedoucí: „Vedoucí jsou dobrovolníci a často mladí lidé bez zásadních zkušeností a vytvářet na tyhle vedoucí tlak tím, že my jako odbor jim budeme říkat: „Všechno se dá zvládnout. Každé dítě můžete přijmout. Každé dítě má mít právo být v oddíle.“ to by bylo spíše na škodu. A samozřejmě z hlediska přijímání nováčků v oddílu je to vždycky komplikované, když člověk, který není obeznámený, jak to funguje, není nastavený nijak citlivě nebo individuálně, nebo má např. problémy sám se sebou, tak v téhle chvíli když tam má přijít do oddílu dítě s nějakým handicapem, tak si z toho

spíše odnese nějaké vrypy než pozitivní zkušenost. Takže naše skupina nikdy nevyvíjela na vedoucí žádný nátlak, protože i my máme zmíněný princip dobrovolnosti, ale zároveň si ta skupina uvědomovala, že se o těch věcech musíme bavit a dávat to jako téma k přemýšlení. Co vlastně je normální, že ty děti se specifickými potřebami mají také své místo a mají právo to zkoušet a vedoucí by měli mít možnost z hlediska podpory Junáka se nějak doptat a mít možnost si o tu podporu říct a získat ji. Takže ten princip náplně je, že když se na nás vedoucí oddílu obrátí, tak my mu tu podporu dáváme.“ Ve své výpovědi **INF6** klade důraz na princip dobrovolnosti jak u vedoucích skautských oddílů, tak u samotného odboru SpV, tudíž můžeme z jeho výpovědi určit, že není vždy nejlepším řešením dítě se SP do skautského oddílu zapojit za každou cenu.

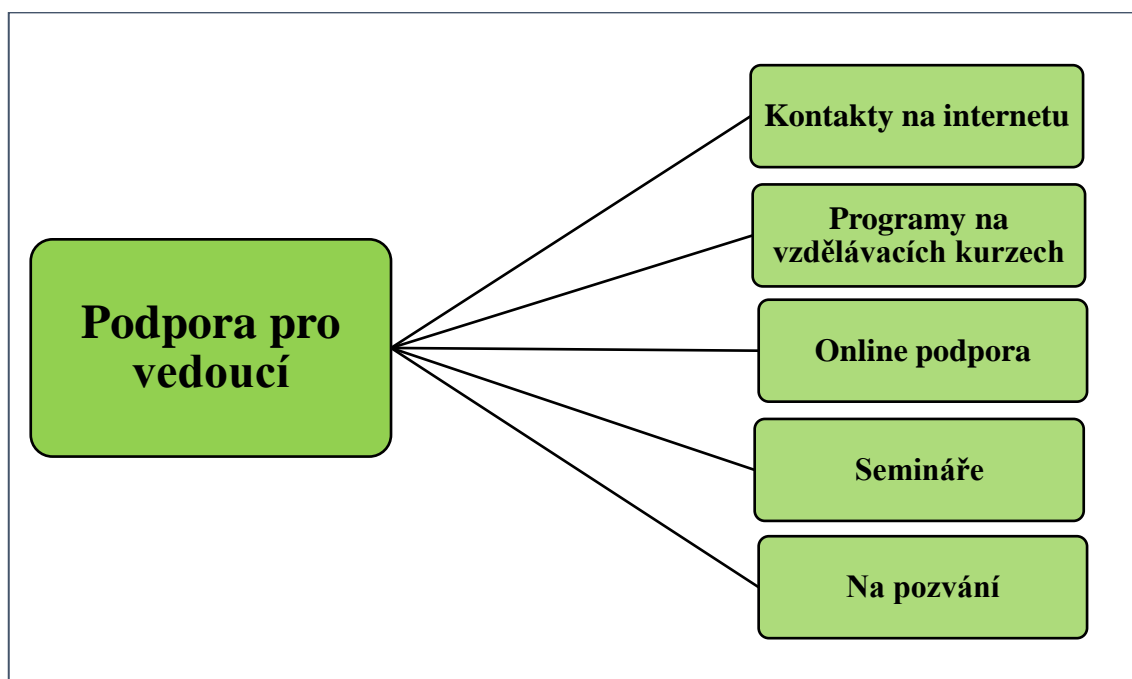
INF11 vztahuje odpověď na bývalou Brněnskou buňku odboru SpV: *„Když byla buňka v Brně aktivní, tak pořádala vzdělávací akce pro oddíly v Brně a blízkém okolí, které měli o tuto problematiku zájem (zpravidla jedinci, kteří aktivně pracovali s nějakým dítětem se specifickými potřebami). Dále jsme párkrát jeli udělat program na vzdělávací kurz Junák (např. čekatelský a vůdcovský kurz Velká Morava). Vzdělávací kurzy Junáka vzdělávají budoucí vedoucí v Junáku a jedním z témat je i integrace jedinců se specifiky. Dále nás mohl kdokoliv oslovit přes internet s nějakou konzultací, dotazem apod., jednoduše podpora a osvěta středisek a oddílů v oblasti integrování dětí se specifickými potřebami. Semináře, vzdělávání, konzultace, metodické materiály apod.“* Ve výpovědi se **INF11** shoduje s oběma předchozími informanty v bodech šíření myšlenky inkluze ve skautském oddíle a zároveň v poslední větě shrnuje, že odbor poskytuje podporu vedoucím, kteří potřebují pomoc se situacemi, které se vyskytnou v případech zapojování dětí se SP do skauta. Také vypovídá o vzdělávacích kurzech, které buňka pořádala.

Kategorie č. 2 – Podpora pro vedoucí skautských oddílů

Na Obrázku 2 je zobrazeno další schéma, které se týká tématu, pojednávající o tom, jakým způsobem odbor SpV poskytuje podporu vedoucím skautských oddílů.

Obrázek 2 Schéma - Podpora pro skautské vedoucí

Zdroj: Vlastní výzkum (2019)

INF1 popisuje kontakty, které jsou dostupné na internetu, a dále se vyjadřuje k tomu, na čem všem záleží při poradenství vedoucím skautských oddílů. Vyzdvihuje tak hlavně spolupráci všech stran: „Na internetu jsou různé kontakty, takže když to byl oddíl z Plzně, kontaktoval např. mě a já jsem jim řekla svůj názor, nebo jsem se zašla k nim do oddílu podívat a snažila se jim nějak pomoci či poradit, jak to udělat lépe. Většinou to není jenom o tom, začlenit to dítě, ale musí se podporovat v podstatě celá rodina a celé vedení to musí chtít – to je také podstata SpV. Musí se na to připravit děti v oddíle a rodina musí spolupracovat a sdělit veškerá úskalí vedoucím, aby na ně mohli být připraveni. Takže když to takhle nakonec funguje, tak jde leccos. Takže jsme tady měli děti s mentálním postižením i sluchovým postižením, samozřejmě jsou i děti s ADHD i s Aspergerem.“

INF6 také vypovídá o kontaktech na internetu, také zmiňuje facebookové stránky. Zároveň ve své výpovědi uvádí možnost potkat členy odboru SpV osobně, ať už na vzdělávacích akcích nebo přímo na pozvání: *„Na webu jsou různé způsoby, jak nás vedoucí mohou kontaktovat. Může nám napsat e-mail, nebo zavolat na telefon, pak samozřejmě máme naše facebookové stránky, takže hodně lidí píše i tam. Pak když se účastníme různých celostátních akcí, sněmů nebo třeba na obroku, tak na těchto akcích je možné nás potkat osobně a tam se s námi bavít. Zároveň pak jsou zase vzdělávací akce, kde řešíme různé kazuistiky, prostě ten program děláme na míru. Další možnost je pozvat si nás konkrétně, když si středisko udělá svoji vzdělávací akci a pozve si nás tam, tak tam s nimi řešíme naši tematiku a různé věci spojené s ní.“*

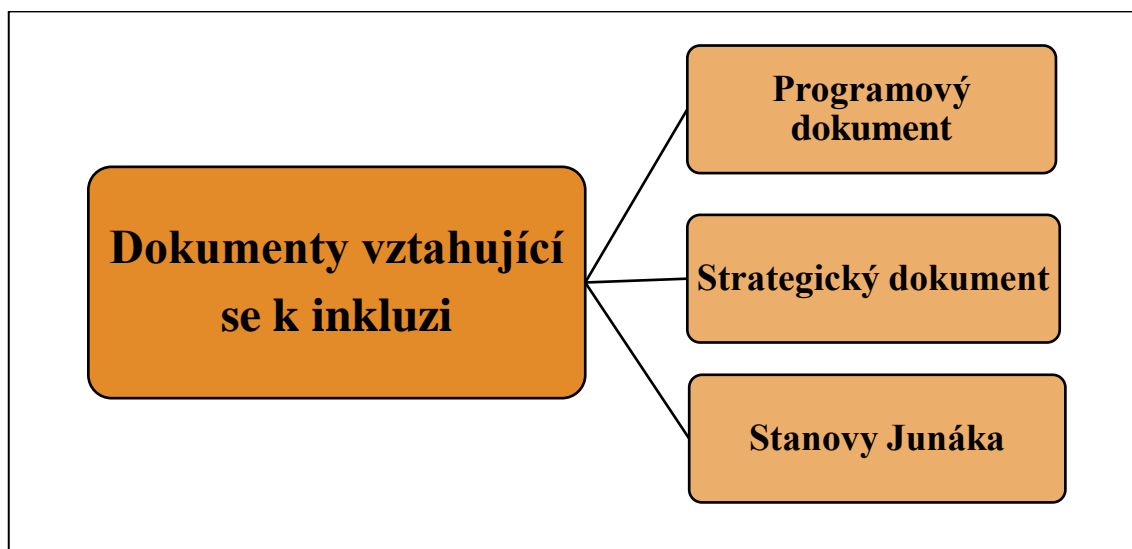
INF11 stručně uvádí: *„Poskytujeme pro vedoucí různé programy na vzdělávacích kurzech Junáka, dále semináře, všelijaké kurzy a také nabízíme online podporu.“*

INF11 se tedy shoduje ve všech bodech s předchozími informanty, ale ještě přidává možnost seminářů, vedených právě odborem SpV a dále možnost online podpory, která probíhá v podobě online poradny, kam mohou vedoucí psát své dotazy a členové odboru SpV jim pošlou online své rady zpět.

Kategorie č. 3 – Dokumenty vztahující se k inkluzi

Na Obrázku 3, který je vložen níže, spočívá další schéma, které se týká dokumentů ve skautu, vztahující se k inkluzi. Toto téma mě zaujalo, jelikož každý ze tří informantů vypovídal rozličným způsobem. Jeden velký otazník vznikl kolem programového dokumentu „Skauting pro všechny“, kterému je věnován jeden z cílů mé bakalářské práce. Chtěla bych proto v této kategorii vyzdvihnout všechny nejasnosti, které se při bádání a provádění rozhovorů naskytly.

Obrázek 3 Schéma - Dokumenty vztahující se k inkluzi

Zdroj: Vlastní výzkum (2019)

INF1 zmiňuje jako první onen Programový dokument a následně také Stanovy Junáka: „Určitě je to ten Programový dokument a v podstatě to vyplývá i ze Stanov Junáka, protože Junák je vlastně organizací, která přijímá všechny bez rozdílu náboženství i těchto specifických potřeb, aspoň já to tak chápu.“

INF11 vyzdvihuje taktéž Stanovy Junáka a zároveň poukazuje na strategický dokument, který je naplánován do roku 2022, zmíněný výňatek z tohoto dokumentu je k nahlédnutí v Příloze č. 4. „Myslím si, že vyloženě závazný dokument vztahující se k inkluzi Junák – český skaut nemá. Ve stanovách je napsáno, že členem Junáka se může stát každý, který souhlasí s principy, posláním a výchovnou metodou skautského hnutí. Dále jsem našel, že v dokumentu Strategie 2022 je apel na opravdovou otevřenost Junáka pro všechny, konkrétně i pro osoby znevýhodněné a sociálně slabší.“

INF6 souhlasí s výpovědí **IN11**: „Přímo k inkluzi se nevztahuje žádný dokument. Ve strategii do roku 2022, bod 3.3., konkrétněji 3.3.1. Zároveň ve stanovách je výslovně uvedeno, že: “Členem Junáka se může stát každý člověk, který souhlasí s posláním, principy a výchovnou metodou skautského hnutí.” Při přijetí tedy nejsou brány v potaz jakékoli hendikepy.“

Ohledně mého dalšího dotazování na Programový dokument se mi od **INF6** dostalo takovéto výpovědi: „Odbor Skauting pro všechny nemá svůj programový dokument.“

Zaměření na Programový dokument skupiny Skauting pro všechny považují za mylné. Zřejmě k němu došlo z důvodu ne zcela srozumitelnému zařazení ideových základů odboru SpV na našich webových stránkách. Na začátku byla skupina Skauting pro všechny, ještě před vznikem odboru Skauting pro všechny. Práci na tom programovém dokumentu jsme se snažili v nějakých bodech říct, co vlastně chceme a co by mělo být naší náplní a nějakým způsobem vykolíkovat ten prostor, o čem se chceme bavit a co chceme dělat. Ale bylo to takové obecné, žádné zásadně konkrétní věci, co by kdy mělo být naplněné. Byla to taková deklarace. Na základě té deklarace jsme pracovali dál a vytvářeli jsme strategii. To už jsme se vlastně zabývali tím, jak ten náš program naplnit, jaké budou naše první kroky, co je možné s kapacitou, kterou jsme tehdy měli, a na základě toho vznikl strategický dokument, v rámci kterého jsme usilovali o to, abychom byli přijati Junákem. A tak vznikl ten odbor Skauting pro všechny.“ INF6 mě za celou dobu komunikace, kterou jsme si vyměňovali jak písemně, tak později i osobně, několikrát ujistil, že Programový dokument není oficiálním dokumentem, který by vůbec měl být nějak naplňovaný. Nicméně na základě tohoto Programového dokumentu vznikl odbor Skauting pro všechny, proto mi není jasné, jak může být tento dokument neoficiální. Z výpovědí, které uvádí INF6 jsem popravdě dost zmatená a nedokázala jsem nic usoudit.

7 Diskuze

V kapitole Diskuze se zabývám tím, jak se má zjištění, která vyplynula z provedeného výzkumu této bakalářské práce, shodují, či zda jsou v rozporu s informacemi uvedenými v teoretické části práce.

V teoretické části bakalářské práce zmiňuji publikaci Šimkové a Zajíce (2010), kteří poukazují na to, že v České republice je velmi málo dětí se SP, které jsou zapojeny v mimoškolních aktivitách. Troufám si říct, že podle mého zjištění z výzkumu, provedeného s danými informanty, se dá říct, že za ubíhající léta se tento fakt mění, a to k lepšímu, alespoň, co se skautingu týče. Jak je vidět, drtivá většina informantů, kteří se zapojili do mého výzkumného šetření má zkušenosti s účastí dětí se SP v aktivitách, které skaut nabízí.

Podobně jako Šimková a Zajíc (2010) o nízké míře zapojení dětí se specifickými potřebami do organizací, nabízejících tzv. neformální vzdělávání, pojednává studie, kterou vydal Junák – svaz skautů a skautek ČR (2013). Je pravda, že díky výzkumu jsem zjistila, že ne všechny skautské oddíly jsou připraveny na přijetí dětí se specifickými potřebami do svého kruhu. Nicméně z rozhovorů, které jsem vedla se skautskými vedoucími, vyplývá, že tato míra zapojení se dětí se specifickými potřebami do skauta přibývá a většina vedoucích skautského oddílu je otevřená spolupráci s nimi.

Díky porovnání výroku Anderlik (2014), který uvádím v teoretické části práce, a zjištěním vyplývajícím z provedeného výzkumu bych také ráda zhodnotila, že podle činovníků skauta, se kterými jsem vedla příslušné rozhovory, se ve skautských oddílech jedná o správně prováděnou mimoškolní inkluzi. Podle výroku Anderlik (2014) spočívá mimoškolní inkluze v začleňování jedinců se SP do jakékoli sociální sféry, kde je okolí nebere jako nic neobvyklého, nýbrž je pro ně jejich zapojení do skupiny samozřejmostí a obohacením pro celou jejich společnost. Tyto informace, které autorka uvádí, se bezpochyby shodují se zjištěním, které se mi naskytlo po vyhodnocení rozhovorů se skautskými vedoucími.

Dále v teoretické části práce uvádím poslání a vize odboru SpV (Skauting pro všechny, 2011), které spočívají v poskytnutí podpory dětem se specifickými potřebami, které se chtějí angažovat ve skautingu a hlavně vedoucím, kteří tyto děti mají ve svých skautských oddílech. Po zpracování rozhovorů se členy skauta, kteří se angažují při činnostech odboru SpV a rovněž se skautskými činovníky, musím zhodnotit, že tato podpora již není, co bývala, jako při zrodu samotného odboru Skauting pro všechny. Postupem času se totiž rozpadly buňky odboru plzeňská i brněnská a nyní je ve funkci pouze buňka Pražská. Musím konstatovat, že mé zjištění po vyhodnocení výzkumu je takové, že většina vedoucích o nabídce podpory, jenž poskytuje odbor SpV sice ví, ale málokdo z nich by ji využil jako první možnost pomoci při svízelných situacích s dětmi se specifickými potřebami v oddílech. Pro shrnutí rozporu mezi uvedeným výrokem o poslání odboru SpV a odpověďmi skautských vedoucích, který mi toto zjištění přineslo, bych chtěla říct, že očima vedoucích inkluze ve skautingu funguje, nicméně největším pomocníkem pro ně je sama zkušenost, nikoli odbor SpV.

Závěr

V závěru bakalářské práce se budu zabývat tím, zda byly dodrženy její výzkumné cíle.

Cílem této práce bylo zjistit, jakým způsobem je naplňován programový dokument „Skauting pro všechny“ a jakým způsobem jsou přijímány a zapojovány děti se specifickými potřebami do skautských oddílů.

Prvnímu cíli jsem se věnovala ve výzkumném šetření při rozhovorech se třemi členy angažujícími se v činnosti odboru Skauting pro všechny. K tomuto cíli se pojí první výzkumná otázka v bakalářské práci a to je:

1. Jaké kroky udělal odbor Skauting pro všechny k tomu, aby vytvořil ve všech skautských oddílech inkluzivní prostředí pro děti se specifickými potřebami?

V programovém dokumentu „Skauting pro všechny“ a také ve Strategickém dokumentu Skautingu pro všechny je popsána vize, jak podporovat skautské vedoucí. Uskutečnění této vize se věnuji v kapitole 6.4 O odboru Skauting pro všechny očima jeho členů, blíže Kategorie č. 2. Ráda bych shrnula výzkumné šetření znázorněné v Kategorii č. 2 v této kapitole a tím tak mohu odpovědět na výzkumnou otázku č. 1.

Odbor skauting pro všechny nabízí širokou škálu, jak podpořit skautské vedoucí a tím pádem se dá říct, že probíhá vytváření inkluzivního prostředí ve skautských oddílech. Z mnou provedených rozhovorů s dvanácti činovníky skauta plyne, že většina z nich o této možnosti podpory ví, tím pádem tento krok odbor SpV naplňuje. Jako další krok bych určitě zmínila metodiky a příručky o práci s dětmi se specifickými potřebami, které odbor SpV vydává a tím tak umožňuje vhled do inkluzivní tematiky jak skautským vedoucím, tak širší veřejnosti.

Při naplňování cíle „Zjistit, jakým způsobem je naplňován programový dokument „Skauting pro všechny“ považuji za nutné poukázat na fakt, že při oslovování členů, angažujících se v činnosti odboru SpV, jsem měla značné problémy, jelikož na internetových stránkách odboru SpV jsou zastaralé kontakty. Tím pádem jsem se také od dvou mnou oslovených informantů dozvěděla, že ze tří buněk odboru SpV dvě buňky již několik let nefungují. Další problém nastal ve chvíli, kdy jsem od jednoho z těchto tří informantů neustále dostávala informaci takovou, že programový dokument

„Skauting pro všechny“ není oficiálním dokumentem a tudíž to není nic závazného, co by se vůbec mělo naplňovat. Tím pádem musím s politováním konstatovat, že první cíl mé bakalářské práce není možné nijak vyhodnotit a nelze na něj nijak vztáhnout informace, které jsem získala z výzkumného šetření. Nejsem tudíž schopna určit, zda byl tento cíl mé BP naplněn.

Druhý cíl: Zmapovat, jakým způsobem jednotlivé oddíly přijímají do svých řad děti se specifickými potřebami, se mi naplnit podařilo. Rozhovory, které jsem vedla s dvanácti činovníky skauta, mě utvrdili v tom, že děti se specifickými potřebami přijímány do skautských oddílů jsou a to velmi vstřícně. Svůj názor mohu podložit výzkumným šetřením a výpověďmi těchto dvanácti lidí, které jsou podrobně rozebrány v kapitole 6.3 Výsledné trsy – činovníci skauta.

K druhému výzkumnému cíli se vztahují následující dvě výzkumné otázky:

1. Jaké zkušenosti mají skautští vedoucí s dětmi se specifickými potřebami v jejich oddílové činnosti?
2. Jak jsou skautské oddíly připraveny na možnost přijetí dětí se specifickými potřebami?

Výzkumné otázce č. 2 je věnován Trs č. 1 v kapitole 6.3 Výsledné trsy – činovníci skauta. V Trsu č. 1 popisují rozmanité zkušenosti vedoucích a jsou zde rozebrány všechny výpovědi informantů. Na výzkumnou otázku č. 2 bych tedy odpověděla, že většina mnou oslovených skautských činovníků zkušenosti s oddíly, kde jsou zapojovány děti se specifickými potřebami, má a to bohaté. Na výpovědích je vidět, že ne každá zkušenost, kterou vedoucí prožili, je zkušenost dobrá, nicméně i přesto se tito mladí lidé shodli na tom, že zapojení dětí se specifickými potřebami do oddílů skauta, shledávají jako pozitivní obohacení.

Třetí výzkumné otázce je věnován Trs č. 2 rovněž v kapitole 6.3. Jsou zde rozebrány příklady výpovědí informantů, kteří se všichni, až na jednu výjimku, shodují na tom, že skautské oddíly jsou připraveny na přijetí dětí se specifickými potřebami, ovšem této přípravě předchází spousta faktorů, které jsou v druhém trsu rozebrány. Díky mnou osloveným skautským činovníkům můžu definitivně konstatovat, že každý z nich jako

skautský vedoucí by alespoň zkusil tuto možnost začlenění dítěte se SP k němu do oddílu.

Osobně si myslím, že tematika inkluze je velmi aktuální a shledávám za skvělé, že se i děti se specifickými potřebami mohou zapojit do skauta. Souhlasím s tím, že každý je výjimečný a měl by mít tak právo svou výjimečnost dokázat. Myslím si, že skautský oddíl je jedním z míst, kde by se to takovými jedincům mohlo podařit.

Seznam použité literatury:

1. ANDERLIK, L., 2014. *Cesta k inkluzi: úvahy z praxe a pro praxi*. Praha: Triton. 216 s. ISBN 978-80-7387-765-1.
2. BADEN-POWELL SCOUTS' ASSOCIATION. 2012. *The Scout Handbook*. Copyright. 77 s.
3. BŘICHÁČEK, V., 1991. *Poselství skautské výchovy*. Liberec: Skauting, Skautské prameny. 114 s. ISBN 80-85421-02-x.
4. ČESKÉ NOVINY: *Zažíváme zlaté časy, říkají čeští skauti* [online]. 2018. [cit. 2019-02-03]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/zazivame-zlate-casy-rikaji-cesti-skauti/1602707>
5. HAYWARD, A., 2006. *Making Inclusion Happen: A Practical Guide*. A SAGE Publications Company. 122 s. ISBN-10 1-4129-2221-6.
6. HÁJKOVÁ, V., STRNADOVÁ, I., 2010. *Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]*. Praha: Grada, Pedagogika (Grada). 224 s. ISBN 9788024730707.
7. HEATHFIELD, M., FUSCO, D., 2016. *Youth and Inequality in Education: Global Actions in Youth Work*. Taylor & Francis. 327 s. ISBN 978-1-138-80829-4.
8. HENDL, J., 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál. 408 s. ISBN 80-7367-040-2.
9. Junák – Svaz skautů a skautek ČR., 2013. *Specifické potřeby dětí a mládeže v institucích neformálního vzdělávání*. Centrum vzdělávání Parvula. 30 s.
10. JUNÁK TÁBOR: *Jak to funguje v oddíle?* [online]. Junák - český skaut, středisko Kalich Tábor, z. s. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: http://www.junak-tabor.cz/skauting/jak_to_funguje_v_oddile.html
11. KNOTOVÁ, D. et al., 2014. *Školní poradenství*. Praha: Grada, Pedagogika (Grada). 246 s. ISBN 978-80-247-4502-2.
12. KOTLER, P. et al., 2007. *Moderní marketing: 4. evropské vydání*. Praha: Grada. 1041 s. ISBN 978-80-247-1545-2.
13. KROUPOVÁ, K., 2016. *Slovník speciálněpedagogické terminologie: vybrané pojmy*. Praha: Grada, Pedagogika (Grada). 326 s. ISBN 978-80-247-5264-8.
14. KUTNOHORSKÁ, J., 2009. *Výzkum v ošetřovatelství*. Praha: Grada, Sestra (Grada). 175 s. ISBN 978-80-247-2713-4

15. LANG, G., BERBERICH, CH., 1998. *Každé dítě potřebuje speciální přístup: vytváření integrovaných a inkluzivních tříd*. Praha: Portál. Speciální pedagogika (Portál). 146 s. ISBN 80-7178-144-4.
16. MIOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. 332 S. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.
17. NOVOSAD, L., 2009. *Poradenství pro osoby se zdravotním a sociálním znevýhodněním: základy a předpoklady dobré poradenské praxe*. Praha: Portál. 272 s. ISBN 978-80-7367-509-7.
18. OTÁHAL, M., VANĚK, M., 1999. *Sto studentských revolucí: studenti v období pádu komunismu - životopisná vyprávění*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 859 s. ISBN 80-7106-337-1.
19. RINGMAN, B., 1938. *Girl Scouting and the Physically handicapped*. Journal of Exceptional Children, 73 - 93 s.
20. ROTTENBORN, O., BOBEK, F., 1993. *Skauti za mřížemi totality*. Praha: Ostříž, 77 s.
21. SEDLÁŘ, R., 1968. *Výchova mimo vyučování, její tradice a principy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 201 s. Pedagogická teorie a praxe.
22. *SKAUT HEŘMANŮV MĚSTEC: Skauting v Čechách* [online]. Junák český skaut, středisko Lelnín Heřmanův Městec, z.s. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: http://strediskoleknin.wobo.cz/o-nas/historie/skauting-v-cechach.html?fbclid=IwAR2IBbzP4BJKkQwp9rhGTdwA_MA_tU92KgiSjobwBKJc0s25xytgF_vaadU
23. *SKAUT: Historie* [online]. 2019. Junák – český skaut, z.s. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/historie/?fbclid=IwAR1RFtba6lnqFvSanXdmuXIZVEpnY-pPt7K6OwpugpeLTQ-xOZj6GGh2hBU>
24. *SKAUT KŘÍŽOVATKA: 08 Základy práva* [online]. 2014-2015. Junák - český skaut, z. s. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/stredisko/lide/personalistika/prirucka-pro-vedouci-stredisek/3536-08-zaklady-prava?autologin=1>

25. SKAUT.ORG: *Skauting* [online]. skaut.org [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: http://www.skaut.org/skauting.cr.php?fbclid=IwAR06hSFJhAGa42tjhH9d-oDEBiCRD7Ym6sZRhnTHc5hz1QXOcbwz_e-tvak
26. *Skauting pro všechny: programový dokument*. 2011. Projekt Skauting: příležitost skutečně pro všechny, Skupina Skauting pro všechny.
27. *Stanovy spolku Junák - český skaut*. 2014. Praha: Junák - český skaut. <https://www.skaut.cz/wp-content/uploads/2018/05/stanovy-junaka.pdf>
28. *Strategický dokument Skautingu pro všechny*. 2011. Projekt Skauting: příležitost skutečně pro všechny, Skupina Skauting pro všechny.
29. ŠANTORA, R., 2012. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC. 256 s. ISBN 978-80-86825-72-4.
30. ŠIMKOVÁ, S., ZAJÍC, J., 2010. *Patříte mezi nás?, aneb, Kdy se daří začleňování dětí s handicapem do oddílů a kroužků*. Praha: NIDM - Národní institut dětí a mládeže. 21 s. ISBN 978-80-86784-96-0.
31. THOMPSON, T., L., 2014. *Fulfilling Special Needs in Scouting: Guide to finding resources to help the Special Needs Scout*. 157 s. ISBN 978-0-8395-4059-5.
32. TRACY, S. J., 2016. *Qualitative research methods*. Chichester, West Sussex, UK: Wiley-Blackwell. 368 s. ISBN 978-1-4051-9203-6.
33. VALLORY, E., 2012. *World scouting: educating for global citizenship*. New York: Palgrave Macmillan. 216 s. ISBN 0230340679.
34. WAIC, M., 2013. *Tělovýchova a sport ve službách české národní emancipace*. Praha: Karolinum. 212 s. ISBN 978-80-246-2259-0.
35. WALKER, I., 2013. *Výzkumné metody a statistika*. Praha: Grada. Z pohledu psychologie. 224 s. ISBN 978-80-247-3920-5.
36. ZAPLETAL, M., 1996. *Skauting*. Liberec: Skauting, Skautské prameny. 284 s. ISBN 80-85421-16-x.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Osnova otázek k rozhovoru pro členy odboru SpV

1. Jak jste se dostal/a do odboru Skauting pro všechny?
2. Jaké dokumenty se ve Skautu vztahují k oblasti inkluze?
3. Co je náplní odboru Skauting pro všechny v ústředí Junáka?
4. Jaká je náplň lidí, kteří jsou členy odboru Skauting pro všechny?
5. Jsou členové odboru SpV dobrovolníci nebo profesionálové – tedy dostávají za náplň práce v odboru nějaký plat?
6. Jaké je vzdělání těchto členů odboru SpV? – mají speciální vzdělání pro práci s dětmi se SP (specifickými potřebami) nebo mají např. nějaké kurzy?
7. Kdo vlastně píše metodické brožury odboru Skauting pro všechny?
8. Pro koho tyto příručky a brožury jsou?
9. Jakým způsobem je problematika dětí s postižením financována? Jsou např. nějaké dotace, které odbor dostává na např. speciální vybavení kluboven?
10. Jakým způsobem odbor SpV naplňuje svůj programový dokument?
11. Jakým způsobem členové SpV poskytují oporu a poradenství vedoucím oddílů, do kterých se zapojují děti se SP?
12. Jak se postupuje, když se na odbor SpV obrátí rodiče s dítětem s postižením a chtějí poradit se zapojením dítěte do skauta?
13. Pořádá odbor Skauting pro všechny nějaké vzdělávací kurzy nebo tematické programy/semináře pro vedoucí?

Příloha č. 2 – Osnova otázek k rozhovoru pro činovníky skauta

1. Na jaké pozici se angažujete ve skautu? Např. vedoucí oddílu.
2. Setkal/a jste se někdy s dokumentem či s odborem, nazvaným „Skauting pro všechny“?
3. Pokud ano, tak v jaké souvislosti?
4. Koho všeho se tento dokument podle Vás týká, respektive pro koho vykonává svoji činnost?
5. Setkal/a jste se osobně s nějakým skautským oddílem, kde by bylo realizované zapojení dětí se specifickými potřebami?
6. Myslíte si, že jsou skautské oddíly připraveny na přijetí dětí se SP do svého kruhu?
7. Myslíte si, že by mohlo být zapojení dětí se SP do Vašeho oddílu přínosem? Pokud ano, tak v čem konkrétně, ať už pro to dítě nebo pro okolí?
8. Myslíte si, že záleží na druhu postižení dítěte, když to vztáhneme k jeho začlenění do skautského oddílu?
9. Jakým způsobem podle Vás odbor Skauting pro všechny poskytuje pomoc vedoucím skautských oddílů?
10. Jak byste postupoval/a, kdyby se na Vás obrátili rodiče dítěte se specifickými potřebami a chtěli své dítě se SP zařadit do Vašeho oddílu?
11. Které postižení u dětí shledáváte za nejobtížnější, tedy z hlediska začlenění těchto dětí do skautského oddílu? A proč?
12. Jak pohlížíte na celkovou problematiku inkluze, ať už školní nebo mimoškolní?

Příloha č. 3 – Informovaný souhlas

Informovaný souhlas

Vážená paní, vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o spolupráci při výzkumném šetření, které provádím v rámci závěrečné práce, jež v současné době vypracovávám. Práce je zaměřena na téma Skauting pro všechny – inkluzivní prostředí v oddíle a jejím cílem je zjistit, jakým způsobem jsou děti se specifickými potřebami přijímány do skautských oddílů a jak se zapojují. Dále se budu zabývat tím, jak skautští činovníci vnímají problematiku inkluze a jaký je jejich názor, právě především v situaci angažování dětí se specifickými potřebami ve skautu. Rovněž se ve své práci zabývám tím, jak probíhá naplňování programového dokumentu Skauting pro všechny. Provádím kvalitativní výzkum metodou dotazování s technikou polostrukturovaného rozhovoru. Časové rozpětí rozhovoru se bude pohybovat okolo 30 minut. Pokud s tím souhlasíte, rozhovor bude nahráván, z důvodu efektivnějšího zpracování výsledků. Z účasti na výzkumu pro Vás nevyplývají žádná rizika z důvodu striktního dodržení anonymity.

Podpis:

.....

Příloha č. 4 – Strategie 2022, Otevřenost

3.3. Chceme, aby Junák byl co nejotevřenější všem zájemcům o skauting a dokázal být solidární se slabšími.

3.3.1. Otevřenost

Zajistíme fungující a dostupnou podporu vedoucích při práci se znevýhodněnými dětmi. Budme otevřeni co největšímu spektru zájemců o skauting, včetně znevýhodněných a sociálně slabších jedinců.

Jsme připraveni na situaci, kdy o možnost být v oddíle žádají děti se specifickými potřebami, umíme na to reagovat. Nedostatek finančních prostředků není překážkou pro vstup do oddílu.

Seznam zkratk

BP   Bakalářská práce

INF   Informant

SP   Specifické potřeby

SpV   Skauting pro všechny